Ն 122 — 1885 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 24 ԲԵՆՃՇԷՆԲԻՃ)(1303 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 26 — ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

40 ՓԱՐԱ

ՃԷՐԻՏԷՒ ՃԱՐԳԻՅԷ

40 ՓԱՐԱ

ԱԲՈՆԷ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

	12 այլըգ	6 այլըգ	3 այլըգ
ՍԹԱՄՊՕԼ	200 ղրշ.	105 ղշ.	55 ղրշ.
ԹԱՇՐԱ	240 »	125 »	—

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ԹԻՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԵՒՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

1ինճի, 2նճի վէ 3ինճի սահիֆէ ղրշ. 6
4իւնճիւ սահիֆէ . . . . . » 3

Մէվատը նաֆիյա տախի պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր։

Խուարէխանէսի, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 ճիվէլէկեան մաթպաասընտա տըր։ Քեաֆֆէի մէվատտ հագգընտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆա միրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԼԻԿ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՇԱՐԳԻ ՌՈՒՄԷԼԻ
վէ
ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ ՀԱՏԻՍԷՍԻ

Գօնֆէրանսըն իրատէի Սէնիյէսի՝ տիւն սապահ սատտուր իտիւպ, տուտէը մուազզամա սիֆէրասընտա տավէթնամէլէր իրսալ գըլընմըշ օլմագլա, պիրինճի իճթիմա՝ պու կիւն սաաթ 10տա Թօփխանէ քէօշքինտէ վուգու պուլաճագ տըր։

Իշպու գօնֆէրանսա Թարաֆը սալթանաթը Սէնիյէտէն Խարիճիյէ Նազըրը Սաիտ բաշա հազրէթլէրի՝ պիրինճի, վէ Ադլիյէ Նազըրը Սէրվէր բաշա հազրէթլէրի՝ իքինճի մուրախխաս թային պույրուլմըշ օլուպ, քէնտիլէրի իլէ պէրապէր Խարիճիյէ միւսթէշարը Տատեան Ցարութիւն էֆէնտի հազրէթլէրինին տախի պուլունաճագը մէրվի տիր։

Թահրիրաթը էճնէպիյէ գալէմի պի Նաւում էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ Թահրիրաթը խարիճիյէ միւմէյյիզը սանիսի Նուսսուֆ պէյ էֆէնտի՝ գօնֆէրանսա քեաթիպ նասպ պույրուլմըշլար տըր կիպի, պիր տէ էճնէպի քեաթիպ նասպ օլունաճագ վէ քեաթիպը մուավինլէրի հէյէթը սէֆարէթա պու կիւն ինթիխապ գըլընաճագ տըր։

* *

Էտիրնէտէն եազըլտըղընա կէօրէ, բրէնս Ալէքսանտըրըն րէֆագաթընտա օլան հէ... ալայընտան իքի նէֆէր Պուլկար սիւվարիսի՝ կէչէն բազար կէճէսի գարագօլ կէզմէյէ չըգտըգլարը սըրատա էօլլարընը շաշըրըպ, Էտիրնէ վիլայէթինտէ Տէմիր խանը գարիյէսինէ կէլմիշ օլտուգլարընտան, օրատա Օսմանլը ժանտարմալարընը կէօրէրէք թէսլիմէ մէճպուր օլմուշլար տըր։ Մէրգումանը նէֆէրլէր՝ Մուսթաֆա բաշա գօմանտանլըղընա վէ օրատան Էտիրնէյէ Թարաֆը միւշիրիյէ իզամ օլունմըշլար տըր։

Մէրգումանը՝ 25էր եաշլարընտա օլուպ, պաշլարընտա գըրմըզը չարգաս, արգալարընտա ապա գաբօթ, աշագըլարընտա չիզմէ պուլունուպ, սիլահլարը տա գըլըճ, վէ Ռուս սիւվարիլէրինին գուլլանտըգլարը գըտարա թիւֆէնք վէ րէվօլվէր իմիշ։

Մէրգումանըն գավլինճէ, Պուլկար սիւվարիլէրինին մըգտարը 9000 նէֆէր օլուպ, Թաալիմաթլարը իչին կիւնտէ 300 էր տէրհէմ էքմէք, վէ պէրապ էթլի եահնի, վէ պազը քէրրէ տէ ֆասուլյա վէրիլմէքտէ իմիշ։

* *

200 եաթագտան իպարէթ օլմագ իւզրէ Հիլալը Ահմէր նամընտա պիր սէյյար խաստախանէսինին լիւզումը Թէճիսի՝ Պապը Սէրասքէրի Սըհհիյէ տաիրէսի Թարաֆընտան պա մուխթիրէ արզ ու իֆատէ օլունմագլա, էսպապը Թըպպիյէ վէ եաթագ Թագըմլարը իլէ լէվազըմաթը սաիրէսինին Թէհիյէ վէ իհզարը զըմընտա մուխթիրէի մէզքիւրէ՝ պա պույրուլտուի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ հէվալէ գըլընմըշ տըր։

* *

Նիշտէն եազըլըն մէքթուպլարա նազարէն, Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի՝ Սըրպլըլարըն Թէճավիւզաթընա մուգավէմէթ իթմէք իւզրէ, Քեօսթէնտիլէ գատար Սըրպիսթան սաքիրի գարշըսընա Պուլկար սաքէրի իգամէ իթմիշ տիր։

Պուլկար սաքէրինին մըգտարը զիյատէ իսէ տէ, էսէփանէ հարպիյէսի միւքէմմէլ օլմայըպ, Ռուսիա զապիթլէրի խիթիֆա իթմիշ օլտըգլարընտան, պազը Ալէմանիալը զապիթլէր միւսթէխտէմ օլարագ, գօմանտանլարը տախի էհլիյէթը մահթլուպէյի հաիզ տէյիլ տիրլէր։

* *

Սըրպիսթան հիւքիւմէթինին տուտէը մուազզամա Թէպլիղաթընա ճէվապէն կէօնտէրտիկի նօթա՝ ճանիպը Պապը Ալիտէն տախի մէմնունիյէթլէ Թէլագգի օլունըպ, Սըրպիսթանըն Տէրսաատէթ սէֆիրի Մ. Կրիւիչ վասըթասը իլէ Պէլկրատ գապինէթօսընա պոնտան տօլայը պէյանը մահզուզիյէթ պույրուլմըշ տըր։

* *

Էտիրնէտէն Ս...նէ եազըլտըղընա կէօրէ, Շարգի Ռումէլիտէ բրէնս Ալէքսանտըր ալէյհինտէ պիր Ֆըրգա իւթթիֆագը թէշէքքիւլ իտիւպ, պու ֆըրգանըն ազասը բէք չօգ իմիշ, վէ մագսատլարը՝ բրէնսի վէ հէմքալարընը տէֆ ու թարտ իթմէք իմիշ։

* *

Պուլկարլար՝ Սըրպիա վէ Ռուսիա ալէյհինտէքի նէֆրէթլէրինի սօն տէրէճէյէ վարտըրըպ, իշլէրինտէն պազը միւթէասսըպլարը՝ Սըրպլըլարա վէ Ռուսիա հիւքիւմէթինէ միւսաատէթտա պուլընտըգլարը Թագտիրտէ գաթլ իտիլէճէքլէրինի բրէնս Ալէքսանտըր իլէ Մ. Գարավէլօֆա իխթար իթմիշլէր տիր։

* *

Պուլկարիսթան իլէ Ռուսիա պէյնինտէ քէսպը պիրուտէթ իտէն միւնասէպաթը հիւսնիւ հալէ իֆրագ իթմէք մագսատիյլէ պու քէրրէ Սօֆիատա Պօլկարօ Ռուսք նամը իլէ պիր կազէթա նէշր օլունմայա պաշլամըշ տըր։

* *

Վարշավիատան իշար օլունտըղընա կէօրէ, Պուլկարլարը իթթիհատտան տօլայը Թէպրիք իթմէք վէ Ռուսիատան պաշգա հիչ պիր տէվլէթէ էհմիյէթ վէ հիչ պիր էճնէպի մուավէնէթինէ միւրաճաաթ իթմէմէյի իւզրէ պիր Սլավ գօմիթէսի Թարաֆընտան Թանզիմ օլունան պիր Թահրիրաթ՝ Բէթէրսպուրկ վէ Մօսգովա վէ մահալը սաիրէտէ իմզա իթթիրիլմէքտէ իմիշ իսէ տէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի մէզքիւր Թահրիրաթըն ալէնէն կէզտիրիլմէսինի մէն իթմիշ տիր։

* *

Խունան հուտուտընտա պազը աղըր վագալար զուհուրա կէլտիկինէ տաիր պիր իքի կիւնտէն պէրու զուհուրա կէլէն շայիալարըն Թարաֆէյն զուվվէի ասքէրիյէսինին հուտուտտա իճրա էյլէտիքլէրի հարէքէթը ասքէրիյէտէն նէշէթ իթտիկի, վէ էօյլէ րիվայէթ օլունտուղը կիպի հիչ պիր աղըր վագա զուհուրա կէլմէտիկի Թահգիգ գըլընմըշ տըր։

* *

Ֆէրիգանը քիրամտան Րիզա բաշա հազրէթլէրի՝ ասաքիրը Շահանէ իչիւն գօնագընտա 50 ատէտ խըրգա իմալ իթթիրմէքտէ օլուպ, պիր գաչ կիւնէ գատար խիթամ պուլաճագ տըր։

* *

Մաքէտօնիատա վագը Վօտինատան եազըլտըղընա կէօրէ, իւչ տէօրթ հաֆթատան պէրու չէհրը մէզքիւր սօգագլարը՝ սանճագ ալթընա ճէլպ օլունան րէտիֆ Միւսլիմ քէօյլիւլէրի իլէ տօլմուշ օլուպ, պունլար՝ կէլտիքլէրինին էրթէսի կիւնիւ ասքէր ինիֆօրմասընը լապիս օլմագտա իմիշլէր, Պին եւիւզ քիւշիտէն իպարէթ իքի բիյատէ Թապուրը՝ սուրէթը միւքէմմէլէտէ սիլահլանըպ տօնանմըշ օլտուգլարը հալտէ կէչէն բէնճշէնպէհ կիւնիւ Վօտինատան չըգըպ կէվկէլիյէ ազիմէթ իթմիշլէր տիր, Շիմտիյէ գատար Վօտինայա 5000ի միւթէճավիզ ասաքիրը րէտիֆէ վէ պիր խայլի միւհիմմաթը հարպիյէ վիւրուտ իթմիշ վէ բէյտէրբէյ Միթրօվիչա վէ մահալը սաիրէյէ սէվք օլունմագտա պուլունմըշ տըր։

* *

Բրէնս Ալէքսանտըրըն Պէլկրատա պիր Պուլկար մէմուրը իրսալ իտէճէկինէ տաիր Սըրպիա գըրալընա պիր մէքթուպ կէօնտէրտիկի վէ գըրալը միւշարէյլէյհին տէ պունա րէտտ իլէ ճէվապ վէրտիկի մարվի տիր։

Պուլկարիսթան բրէնսինին մէքթուպը մէզքիւրը սուրէթի պէր վէճհը աթի տիր։

«Պուլկարիսթան էհալիսի՝ Սըրպիստան կէլէն խապէրլէր իւզէրինէ տէվշըրը վէհմէս վէ էնտիշէ օլունայօր։ Միւլթէճիլէրին Թարտ իտիլմէքինի վէ սէրքէրտէլէրինին Թահտիտը Թէֆթիշէ ալընտըղընը սանա իպլաղ իթմէքլիյէ միւսարէաթ իտէրիմ։ Էհալի՝ իքի գարտաշ մէմլէքէթլէրի պիրլէշթիրէն րէպթալըղը տոսթ վէ ճէհտիյէթին գաիմ ու նագզ օլունմասընտան տօլայը զուհուրիտէն շայիաթա կիւճ ինանմագտատըրլար՝ միւճիպը սաատէթ, մութիպը էնտիշէ օլան շայիաթը մէզքիւրէնին Թէքզիպինէ պէնի մէճզուն իթմէնի րէճա իթմէք իչիւն սանա միւրաճաաթ իտէրիմ։ Շարգի Ռումէլիտէ զուհուրա կէլէն վէ իքի Պուլկարիսթանը պիրլէշթիրէն վուգուաթըն Սըրպիա հագգընտա հիչ պիր մագսատը խասու մէթքէարանէսի եօգ տըր * պէնիմ խուլուսս վէ մուհապպէթը պիրատէրանէմէ միւթէմէտին օլ։ Իշպու մէքթուպըմ համիլի օլան միւքէլլաֆ սապգատան Մ. Կրէգօֆ՝ Սըրպ պիրատէրլէրիմիզ հագգընտա օլան պիլճիւմլէ հըսսիյաթըմըզը շիֆահէն տախի պէյան ու Թէքրար իթմէկէ մէմուր տըր»։

* *

Թօփխանէ միւնտէրիճ պիր Ֆըրգատան իսթիխրաճ օլունմըշ տըր։

Պուլկարիսթանտան վիւրուտ իտէն էօլճիլարըն րիվայէթինէ նազարէն, Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի խարիճէ քիմսէնին ազիմէթինէ միւսաատէ էյլէմէյօր, Պինաէն ալէյհ էօլճիլար՝ իրան վէ եախօտ սաիր պիր հիւքիւմէթ Թէզքէրէսի ալմագ իլէ ազիմէթէ մէճպուր օլըյօրլար։

Թէպպաար Օսմանիյէտէն Ռօմ, Էրմէնի վէ Եահուտիլէր՝ 14 եաշընտան 70 եաշընա գատար ասքէրլիքէ մէճպուր իտիլմիշ վէ եաթլէրինէ պիրէր թիւֆէնք վէ 3էր ֆիշէնք վէ սուրիչին պիր Թէնէքէ վէրիլիպ, Թայինաթ վէրիլմէմէքտէ տիր. եալընըզ իք եազըլանլարա պիրէր պալըգ եանի պիր ֆրանգ իթա օլունմըշ տըր։

Քէօյլէրէ ժանտարմալար կէօնտէրիլիպ էհալինին նէ գատար էրզագ վէ էլպիսէ վէ հայվանաթ վէ էշեասը վար իսէ, նըսֆը Թարաֆը հիւքիւմէթտէն ճէպրէն զապթ օլունմըշ տըր։

Պէշէր նուֆուստան 20չէր ֆրանգ իանէ Թալէպ օլունուպ, Թէլէֆիյէ իթմէյէնլէր հագգընտա էօրֆէն մուամէլէ օլունմագտա տըր։ Պինապէրին իտարէի էօրֆիյէ՝ հէր Թարաֆտա հիւքիւմ ֆէրմա տըր։

Իսլամ, Ռօմ վէ Եահուտի նէֆէրլէրի՝ հուտուտ ճիվարընտան իշէրիլէրէ նագլ օլունմագտալար տըր։ Լօմ Էէնէթինտէ իսլամ սաքինն օլան գարիլէրէ ալըզգա օլունուպ, պալթա վէ սիլահլար ճօրլանմըշ, վէ 2 կէլինին էլլէրի ճէրհ օլունմուշ տըր։

Մէճլիսը մէպուսանըն իլգ քիւշատընտա, պիր գաչ իսլամ մէպուս տախի պուլունտըղը հալտէ, Թախսիսաթը հարպիյէ Թալէպ օլունտուղընտա, մէպուսան քէնտիլէրի բօլիթիգա վագիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ օլմատըգլարընը պէյան իլէ Թախսիսաթը մահթլուպէյի րէտտ իթմէք իսթէմիշլէր իսէ տէ, րէիսը միւքէլլէֆ Մ. Գարավէլօֆ՝ քէնտիսի հիտտէթլէ Թէքլիֆաթըն իճրա իթթիրիլմէսի Թալէպինտէ մէճլիսի տաղըթմըշ, վէ նէ զամըն լազըմ կէլիր իսէ իւնէ քիւշատ իտէճէկինի պէյան իթմիշ տիր։

Էհալինին 3 րուպը իսեան վէ իխթիլալէ րազը օլմատըգլարընտան, իպթիտայի մէճլիսէ պիր արզը հալ վուգու պուլուպ, իթթիհատ խիլաֆընտա պուլունանլար՝ ֆէնա հալտէ Թարտ օլունմըշլար տըր։

Իթթիհատճըլար՝ Պուլկարիսթան իլէ Ռումէլիի Շարգինին իթթիհատընա տաիր եաֆթալար եաբըշթըրըյօրլար, պունլարը հալտէ, խիլաֆքիրլէր պունլարը կէճէլէրին երթըպ աթըյօրլար։

Սալիպը Ահմէր (Գըրմըզը՝ խաչ) ճէմիյէթի Թէշքիլ օլունտուղընտան, մէճրուհլար իչիւն էհալիտէն ճէպրէն Թիֆթիք ալընմագտա տըր։ Գատընլար՝ իշպու Սալիպը Ահմէրի կէօրտիւքլէրինտէ, էվլատլարըմըզ գան իլէ պօյանաճագ տըր տիյէրէք պու իշի եարանլարա լանէթ օգուսուշլար տըր։

Զարուրէթը մալիյէ հիւքիւմ օլտըղընտան, Պուլկար հիւքիւմէթի քեաղըտ ագչէյի ճէպրէն Թէտավիւլէ չըգարմըշ, վէ պունլարը գապուլ իթմէյէնլէր օլուր իսէ, գուրշունա տիզիլէճէկլէրի իլան էյլէմիշ տիր, Էհալի ճէպրէն սիլահ ալթընա ալընտըղընտան վէ հայվանաթ վէ զախիրէ զապթ օլունտուղընտան, պու սէնէ հարման տէօքիւլէմէտիկի կիպի, էքին տախի էքիլէմէմիշ տիր, Սիլահ ալթընա օլան նէֆէրլէրին՝ ֆամիլիյալարը իլէ մուխապէրէլէրի մէն օլունմըշ տըր։

Մէճլիսը խասսը վիւքէլա՝ տիւն տախի Պապը Ալիտէ ագտ իճթիմա իտէրէք էհէմմիյէ հագգընտա միւզաքէրաթտա պուլունմըշ տըր։ Սաաթ 9 րատտէլէրինտէ Պահրիյէ Նազըրը Հասան բաշա հազրէթլէրի մէճլիսը վիւքէլատան Մապէյնէ ճէլպ ու տավէթ պույրուլմըշ տըր։

—

Ինկիլթէրրա սէֆիրը մուվագգաթը Սըր Ուիլյամ Ուայթըն էվվէլքի կիւն Պապը Ալիյէ մէճլիսը խասսը վիւքէլայա տավէթ գըլընարագ, քէնտիսինտէն պազը իսթիզահաթտա պուլունտուղընը Թօփխանէտէն նագլէն տիւն եազմըշ իսէք տէ, Թահգիգաթը ախիրէյէ կէօրէ, պու հավատիսին ասլը օլմայըպ, սէֆիրը միւշարէյլէյհ Պապը Ալիյէ կիթտիքտէ, Խարիճիյէ Նազըրը Սաիտ բաշա հազրէթլէրի մէճլիստէն չըգարագ միւշարէյլէյհ իլէ կէօրիւշմիւշլէր տիր։

—

Կիրիտ ֆըրգայի ասքէրիյէսինին պազը լէվազըմաթը միւսթաճէլէսինէ սարֆ օլունմագ իւզրէ պու տէֆա Նիզամիյէ խազինէսինտէն 5000 ատէտ լիրայի Օսմանի իրսալ օլունմուշ տըր։

—

Պահրիյէ նէզարէթի՝ Եվրոպա Ուիթնաա ուսուլինտէ 90 Թօրբիլ սըբարիշ իթմիշ օլուպ, պունլարըն նըսֆը Ֆիյումէտէ վէ նըսֆը Պէրլինտէ իմալ օլունաճագ տըր։

—

Մըսըրա Օսմանլը Թիւթիւնիւ իտխալաթըընըն Թէնագուս իթմէսի հասպիյլէ Ռէժի Թախսիսաթը սէնէվիյէսինին Թէնզիլի հագգընտա վուգու պուլան Թէքլիֆին ճանիպը Պապը Ալիտէն րէտտ օլունտուղընը Մօնիթէօր եազմըշ իսէ տէ, Մէժաւօրըն գավլինճէ, պու հավատիսին ասլը օլմայըպ, օլ պապտա Պապը Ալի իլէ Տույունը Ումումիյէ վէ Ռէժի իտարէլէրի պէյնինտէ ճէրէյան իտէն միւզաքէրաթ՝ Թէպէտտիւլը վիւքէլա վէ ... սէպէպիյլէ Թէհիր օլունմուշ տըր։

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Բարիզ 4 Նոյեմբեր

Մէճլիսը մէպուսանըն քիւշատընտա հէյէթը վիւքէլա իսթիֆա իտէճէք տիր, լաքին հէյէթը վիւքէլայի մէզքիւրէնին էքսէրիտէն Մ. Պրիսօն Թարաֆընտան Թէշքիլ օլունաճագը վէ այնը ազատէն իպարէթ պուլունաճագը մուհագգագ ատտ օլունըյօր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Զաթը հազրէթը բատիշահիյէ հէտիյէ օլարագ իրան Շահը Թարաֆընտան իքի րէս Թիւրքմէն աթլարը իրսալ գըլընմըշ օլմագլա, հայվանաթը մէզքիւրէ՝ իրան սէֆիրի Մօհսին խան հազրէթլէրի վէսաթէթիյլէ, Թագտիմ գըլընաճագ տըր։ Մէզքիւր աթլար՝ 1000 էր լիրա գըյմէթինտէ իմիշ։

—Տախիլիյէ Նազըրը Միւնիր բաշա հազրէթլէրի՝ էվվէլքի կիւն Նամըգըմալը հասէկիյէ գօնագընտան չըգմամըշ մէճլիսը խասսը վիւքէլայա տա հազըր պուլունամամըշ տըր։

—Օսմանլը էրքեանը հարպիյէ րէիսը սանիսի Ֆավըրանը հազրէթը Շէհրիյարիտէն Ալէմանիալը Քէօհլէր բաշա՝ ախիրէն տիւշար օլտուղը աղըր ճէրահաթը իլլէթինտէն Թախլիսը հիրիյաթ իտէմէյիպ էվվէլքի կէճէ Պէյօղլունտա Բըռուսիա խասթախանէսինտէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր։

Միւթէվէֆֆայի միւշարէլէյհին ճէնազէսի պու կիւն խասթախանէի մէզքիւրէտէն գալտըրըլաճագ, իշ պու ճէնազէ ալայընտա ճանիպը Պապը Ալիտէն Թէշրիֆաթճը իպրահիմ պէյ հազրէթլէրի իլէ Սատարէթ վէ Խարիճիյէ Թէրճէմանլարը Վէքիլ վէ Կիւլլապեան Միքայէլ էֆէնտիլէր վէ իւմէրա վէ զապիթանը ասքէրիյէտէն խայլըճա զէվաթ վէ ասաքիրը Շահանէ վէ պիր պանտօ մուզիգա պուլունաճագը կիպի, սիւֆէրայի էճնէպիյէ վէ մայէթմէմուրլարը պէօյիւք ունիֆօրմալար իլէ հազըր պուլունաճագլար տըր։

Միւթէվէֆֆայի միւշարէլէյհին զէվճէսի՝ զէվճէսինին աղըր խասթալըղընը Ալէմանիատա խապէր ալարագ տիւն սապահ շէհրիմիզէ վիւրուտ իթմիշ իսէ տէ, զէվճինի էօլմիւշ պուլմուշ տըր։

Ալէմանիա սէֆիրի Մ. Րատօվից իլէ զէվճէսի՝ սալը կիւնտիւզ խասթախանէյէ կիտիպ, Քէօհլէր բաշանըն աղըր օլտուղընը կէօրիւնճէ, օ ագշամ վէրէճէքլէրի զիյաֆէթի կէրի պըրագմըշլար տըր։

—Իլամ վէ մուհաքէմէ խարճ վէ մէսարիֆինին պիր տէրէճէյէ գատար աղըր կէլտիկի ճիհէթլէ, բէք չօգ ասհապը մէսալիհին մէհաքիմէ միւրաճաաթ իթմէքտէ օլտուղընտան, պու պապտա Թարիֆանըն իսլահ ու Թաատիլի զըմընտա միւտալաաթը ումումի մաալիյէլէրինտէն միւրէքքէպ պու քէրրէ պիր գօմիսիօն Թէշէքքիւլ իթմիշ տիր։

—Զաթը հազրէթը բատիշահի Թարաֆընտան Պապը Սէրասքէրիտէ էրքեանը հարպ տաիրէսի պաշ քեաթիպի Մուխթար էֆ. հազրէթլէրինէ միւթէվէֆֆա Զիյա բաշանըն ըՍթամպօլտա նիւքէսէք գալտըրըմտաքի գօնագը իհսան պույրուլմըշ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՐԱՒԷՐ

Ազգային Ժողովոյ ԺԱ. Նիստն տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ 25 Հոկտ. ի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցի Ղալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամը 4ին և փակուի 7ին։

Հրաւիրեալ են Ազգ. Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնն կատարելու փութալ։

Մնամ աղօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ՎԷՀԱՊԵՏԵԱՆ

23 Հոկտեմբեր 1885

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ
ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Պատրիարքական ընտրութիւն Ս. Երուսաղեմի. (Տեղեկագիր Միաբանութեան Ս. Յակոբեանց)։

Բ. Խնդիր կաթողիկոսական (Դուն. ֆուն)։

Ատենադպիր
Ցակոբ Գ[illegible]

—

Կաթողիկոս մէսէլէսինին Թէտգիգինէ մէմուր գօմիսիօն տիւն սօն տէֆա օլարագ իճթիմա իտիւպ, էրնէ պիր իթթիլաֆը Թամմ հուսուլէ կէթիրէմէմիշ վէ իքի րաբօրթօ Թանզիմ էյլէմիշ տիր։

—

Միլլէթ Մէճլիսը Ումումիսինին եարընքի ճէլսէսինտէ հասէպիյլէ Քաղ. Ժողով ինթիխապը միւթաալլիգ պու կիւն Բաթրիգխանէտէ ագտ իտէճէք տիր։

—

Պու կիւնքի կազէթամըզըն Թէվճիհաթ սըրասընտա մաէլմէմնունիյէ կէօրիւլէճէքի վէճհ իլէ, աթըպպայի մէշհուրէտէն Ցօզթէօր Բէշտիմալճեան էֆ. հազրէթլէրինէ րիւթպէի սանիյէ սընըֆը սանիսի Թէվճիհ պույրուլմըշ տըր։

—

... Խմբագիր,

Անցեալ շաբթու լրագրաց ոմանց մէջ ընթերցայ Գեր. Տ. Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս Լուսինեանի նկատմամբ մէկ զրոյց մը՝ իբրև թէ Նորին Սրբազնութիւնը Պեսարապիոյ առաջնորդ ընտրուած ըլլայ, սակայն այժմ ստոյգ աղբիւրէ տեղեկացած եմք թէ՝ Խորէն Սրբազան բնա՛ւ տեղեկութիւն չունի այդ մասին, և ինքն ևս երբէք այնպիսի դիտաւորութիւն մը ունեցած չէ, հետևաբար սուտ և չինծու էին լրագրաց տուած այն անհիմն լուրերն։

Ուստի ի հերքումն սոյնպիսի սխալի մը, խնդրեմ, սիրելի Խմբագրապետ, հաճեցէք զներկայս յերիւրել Ձեր պատուական թերթին մէջ, ծանուցանելով միանգամ հասարակութեան սոյն անհիմն զրոյցին ուղղութիւնն։

Ց[illegible] Ց. Գաճ-Պէյ

ի Բերա, 24 Հոկտեմբեր 1885

—

Սամաթիատա Էրմէնի Գաթօլիք քիլիսէսի Հոգաբարձութիւնը Թարաֆընտան կէլէն իլան.

ԱԶԴ

Հոկտեմբեր 25 ուրբաթ օրը, Երանելոյն Ցեառն Կոմիտասայ Քահանային Նահատակութեան տարեդարձին ըլլալով, նոյն օրը ժամը 4 1/2 ին Արհի. Գեր. Մովսէս Վ. Ամպէրպօյեան՝ Եպիսկոպոս Պրուսոյ՝ հանդիսաւոր ձայնաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ, և յետոյ ի հանգիստ հոգւոյ Լուցիգա Տիկնոջ՝ կողակցի Ցովհաննէս էֆէնտիի Ալլահվէրտեան, պաշտօն պիտի կատարուի Սամաթիոյ Անարատ Ցղութեան Եկեղեցւոյն մէջ։ Եւ ըստ սովորութեան տօնախմբութեան հանդէսը Երանելոյն Նուիրական շիրմին վրայ պիտի կատարուի։

Ուխտաւորաց դիւրութեան համար Սիրքէճիէն դէպ ի Սամաթիա և Սամաթիայէն դէպ ի Սիրքէճի, ամեն կէս ժամը անգամ մը երկաթուղւոյ երթևեկութիւն ըլլալը կը ծանուցուի։

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
Եկեղեցւոյն Սամաթիոյ

Սամաթիա 22 Հոկտ. 1885

ՏՐՈՒԲԸ ԷՄՍԱԼԸ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

Պու սէրլէվհա իլէ էրպապը գալէմտէն մէշհուր Էպուզզիյա Թէվֆիգ պէյին էսէրը հիմմէթի օլարագ քէնտի մաթպաասընտան Թապ իթթիրիլէն պիր քիթապը միւսթէթապըն պու քէրրէ մէյտանը ինթիշարէ չըգմըշ օլտըղը՝ նազարը մէմնունիյէթլէ կէօրիւլմիշ տիր։

Տրուպը էմսալ եանի տարպը մէսէլ հէր միլլէթին էֆքեարը հիքմիյէսի Թէրճէմանը օլուպ, Օսմանլըճա տարպը մէսէլլէր իսէ հէման ումումիյէթ իւզրէ տէննէքէք գատար հիքմէթամիզ վէ պա խուսուս «ֆիլօզօֆի բօբիւլէր» (Ժողովրդական իմաստասիրութիւն) օլտըղը իթիպարըյլա զայէթ աչըգ հիքմէթլէրի նաթըգ վէ միւհթէվի տիր։

Էպուզզիյա Թէվֆիգ պէյին նէշր իթտիկի «Տրուպը էմսալը Օսմանիյէ» մէճմուասը՝ վագթը իլէ Օսմանլըլարըն էն մէշհուր սահիպը գալէմի օլան Շինասի էֆէնտինին էսէրլէրինին Թէվսի օլունմըշը տըր։ Շինասի էֆէնտինին մէճմուասը 2200 մէսէլի հավի իքէն, Թէվֆիգ պէյ 4004 ատէտէ իպլաղ իթմիշ, վէ լիսանը Օսմանինին հէր տիւրլիւ շիվէի էտէպ ու հիքմէթի հավի պիր էսէրը նէֆիս հալինտէ նէշր էյլէմիշ օլմագլա, լիսանը Թիւրքիյէ աշնա օլան վէ խուսուսիլէ պու միսիլլու էտէպիյաթա հէվէսքեար պուլընան գարիունը քիրամա մըգտարը քիթապը մէզքիւրը Թավսիյէ իտէրիզ։

Ղայէթ զարիֆ վէ մունթազամ պիր սուրէթտէ վէ Եվրոպա մաթպուաթըյլա մուգայէսէ օլունապիլիր պիր հալտէ Թապ օլունմըշ օլան էսէրը մէզքիւր՝ պիլճիւմլէ Օսմանլը քիթապճըլարընտա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր։

Տէրսաատէթ Թրամվայ Շիրքէթինտէն կէլէն իլան.
1885 հոկտեմբերին 1ինտէն 31ինէ գատար օլան հասըլաթ։

		[illegible]	[illegible]
Պէշիքթաշ խաթթը . . .	Ղրշ.	166·292·	5364·26
Սթամպօլ »	»	149·006·50	4806·66
Շիշլի »	»	168·989·	5451·26

Տէրսաատէթ 4 Նոյմ. 1885

ՄԻՒՏԻՐԻՅԷԹ

ԹԻՒՐՔԻԱ ՎԷ ԽՈՒՆԱՆ

Էվրօբանըն ճէնուպի Շարգ գըԹասընտա աասյիչի հալի վէ սուլհ ու սալահը գաթիէն Թէէմինաթ Թահթընտա պուլունմագ պիր բալըթա օլապիլիր իսէ , պու բալըթա , Պէրլին Ահտնամէսինտէն զիատէ , տէվլէթի Օսմանիէ իլէ Խունան տէվլէթի պէյնինտէ վուգուատէ կէլէպիլէճէք պիր իթթիֆագը խալիսանէ օլսա ճայիզ տիր ։ . . . .

Պէրլին Ահտնամէսինին մէթանէթինի կէօրտիւք պիր գաչ նէֆէր սէրկիւզէշթ սէվտալըրը օլան Պուլկարլար քէնտիլէրինէ գաֆատար կէնճ պիր Բրէնս իլէ պաչ պաշա վէրիպ , անը էրըթմանա վէ բարչալարընը , օ գօսգօճա տէվլէթլէրին էլինէ վէրմէյէ ճիւրաթ իտէպիլտիլէր , վէ պու գօսգօճա Էվրօբա տէվլէթլէրի տախի , հէր պիրիսի մէգքիւր բարչալարտան պիրիսինի էլինտէ թութմուշ օլտուզու հալտէ , քէնտիլէրի տէ չալըըրըպ բարչալարըն իւզէրինէ պագմագտա , վէ անլէրի նէ՞ սուրէթլէ եան պէ եան գօեուպ պիրիպիրլէրինէ եաբըշտըրըաճագլարընը պիր չարէ արամագտա տըրլար ։

Իշթէ պու օլտու պէօյլէ Էվրօբանըն վուգուատէ կէթիրմիշ օլտուզու պէօյլէ Պէրլին Ահտնամէսինին հայաթէթի ։

Ինթիզամը տըր քի էրըթըլան բարչալարը՝ եինէ էքի պէլլիսիզ սուրէթտէ պիրիպիրլէրինէ եաբըշտըրըաճագ պիր չարէ պուլունաճագ տըր ։ Ֆագաթ սագաթ՝ սագաթ գալըպ , իլէրուտէ եինէ ճիւզի պիր զօր կէօրիւլտիւքտէ , բարչալար Թէքրարէն պիրիպիրլէրինտէն այըրըլաճագլար տըր ։

Եինէ ինթիզամտէն տիր քի պու տա պօշ պիր գօրգու օլսուն ։

Ֆագաթ տունեա ալէմին պիլտիյի վէ իթիգատը պու տըր ։

Էկէր պու տէֆաքի Պուլկարիսթան խանը , մէմուլ իթտիյիմիզ իւզրէ գանըրզ վէ մուհարէպէսիզ Թէսքին օլանազ , վէ հալը սապըգ եա քամիլէն վէ եախօտ ճիւզի պիր ֆարգ իլէ եինէ իատէ օլունաճագ իսէ , քիմսէ քէնտիսինի ալտաթմասըն քի տունեա իւզէրինտէ պիր Պէրլին ահտնամէսի պուլունմուշ օլմասը սայէսինտէ օլաճագ , իլլա , Ռուսիա վէ Ավստրիա տէվլէթլէրինին եա քէնտի պէյնլէրինտէ մուվագգաթ պիր հիւսնի իւթիզաճըրը պուլունտուզը , եա պու իքիսինին մուհարէպէյէ հազըր օլմամալարը իչիւն օլաճագ տըր ։

Ֆագաթ հէր տէֆա իչին հալի պէօյլէ օլամագ ․ տիւշինիլէճէք չէյ պու տըր ։

Պիր Թագըմ բօլիթիգաչինասլար , էօյլէ մէմուլ իթմէքտէ տիրլէր քի , իլէրուտէ Պալգան չէպիհճէզիրէսինտէ , եախօտ հէր քէսին անլատըղը լիսան իլէ սէօյլէրսէք , Ռումանիա , Սըրպիա , Գարատաղ վէ Պուլկարիսթան հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ պիր իթթիհատ (գօնֆէտէրասիօն) վուքուճուատէ կէթիրիլիպ , վէ պագըլարըն գավլինճէ Խունան տէվլէթի տախի պու իթթիհատա տախիլ օլուպ ․ Ռուսիա վէ Ավստրիա տէվլէթլէրի Թարաֆընտան իսթիհմալտէն կէօրիւնէն հէր նէվի Թէճավիւզա գարշը մէգքիւր իթթիհատ գուվվէթի պիր սէտտ օլաճագ , վէ պու սուրէթլէ , Էվրօբայի Շարգինին աասյիչի իսթիգպալի Թահթը Թէէմինէ ալընաճագ իմիշ ․ չիմտիլիք պու պիր րիւեա տըր ։

Րիւեա տըր տէյօրուզ ․ չիւնքի ճինսիյէթ վէ ճիհէթի սայիրէ իլէ պիրիպիրլէրինէ բէք եագըն կէօրիւնէն պու միլլէթլէրտէն պազըլարընըն եէքտիկէրի ալէյհինտէ նէ տէրէճէ գանա սուսամըշ զըմտիրէթլէրի պուլունտուղընա տայիր Թազէ Թազէ եօյլէ իսպաթլար մէյտանա կէլմիշ տիր քի , գօնֆէտէրասիօն խուլեաասընտա պուլունանլարըն էլան Թէպտիլի իման իթմէմէլէրինի , մուճէրրէտ քէնտիլէրին պիր նէվի բօլիթիգաճա Թէասուպլէրինէ համլ իթմէքտէն պաշգա չարէ կէօրիւլէմէզ ։

Պու հալէր մէգքիւր քիւչիւք հիւքիւմէթլէրին իսթիգպալլէրի իչիւն մէվճուտ պուլունան իւմիտլէրտէն բէք չօգ չէյ Թէնզիլ իտիպ , պու Թէնզիլհաթտան հէր նէ քի արթմագտա իսէ , օ տա Ռուսիանըն վէ Ավստրիանըն իւմիտլէրի իւզէրինէ զամմ օլմագտա տըր ։

Գարատաղ վէ Սըրպիա , Ավստրիա տէվլէթի Թարաֆընտան մուհասէրէ իտիլմիշ պիր հալտէ պուլունուպ , քէնտի աեագ օյունլարընը , Վիէննատան կէօսթէրիլէն մագամա ույտուրմայա մէճպուր տըրլար ։

Պուլկարիսթան վէ Ռումանիա տախի , Ռուս հավասը իւզրէ տանս իտէճէքլէր տիր ․ իսթէսէլէր տէ իսթէմէսէլէր տէ պու՝ պու տըր ։

Իմտի սօն իսպաթլար իչի քեամիլէն Թաստիգ իթմէքէլէր իտի պիլէ , էէքտիկէրինէ Թապանը Թապանընա զըտտ օլան Ռուսիա վէ Ավստրիա մէնֆաաթլարը , մէգքիւր տէօրթ հիւքիւմէթլէր իւզէրինէ քէնտի աքսի Թէէսիրլէրինի նասըլ քի լազըմ իսէ իճրա իտիպ գօնֆէտէրասիօն խուլեասընը մահվ իթմէյէ քեաֆի օլաճագլար իտի ։

Էն զիատէ ինթիզամտէն կէօրիւնէն պիր չէյ վար իսէ , օ տախի պիր կիւն Սըրպիա իլէ Գարատաղըն պիր հիւքմտար Թահթընտա օլարագ պիրլէշմէլէրի իչիւն մէգքիւր իքի հիւքիւմէթլէր Թարաֆընտան պիր ճահտ կէօսթէրիլմէսի օլաճագ տըր քի , պունըն ուժում գօնֆէտէրասիօն իչի գօլայլաշմագտան պաշգա , տահա զիատէ միւչքիւլլէշ տէ Թափի օլաճագ տըր ։

Սըրպիա գըրալընըն եէտի եաշընտա պիր Թանէճիգ էրքէք էվլատը պուլունմագտա տըր ․ Գարատաղ Բրէնսինին տէ հէրսի հէրսի պիր քիւչիւք գըզը վար տըր ․ րօման տէյիլ Թարաֆընին չիմտիտէն արզու վէ նիյէթլէրի օ տըր քի , պու քիւչիւք օղլան իլէ գըզ պէօյիւտիւքլէրինտէ պիրիպիրլէրինի ալընըլար , վէ պիր կիւն տէ պունլարըն վուգուատըլէրի իլէ պիրլիքտէ , Սըրպիա վէ Գարատաղ մէմլէքէթլէրի վուգուատըլէրինին տէ պիրլէշտիրիլէճէյի , Թապիաթըլ մասլահաթ իգթիզասընտան օլապիլիր ։

Անճագ պունունլա զըտտիյէթ մէյտանը տահա զիատէ կէնիշլէնմիշ օլապիլիր ․ չիւնքի պու կիւն Սըրպիա հէր նէ միւլահազալարա մէպնի Բումէլիի Շարգի իլէ Պուլկարիսթանըն պիրլէշմէլէրինէ գարշը կէլմէքտէ վէ անլէրի պիր գաչըգ սու իչինտէ պօղմայա չալըշմագտա իսէ , Թապիաթը իլէ օյ վագըթ տախի Պուլկարլար , անի միւլահազալարա մէպնի , Սըրպիանըն Գարատաղ իլէ պիրլէշմէք մէյլիաթընա գարշը կէլէճէքլէր տիր ։

Պիզիմ պունլարը գիքր էյլէմէկտէն մագսատ , մահզա , սուրէթի գաճիրէտէ պիրպիրլէրինէ ալէգատար կէօրիւնէն Պալգան հիւքիւմէթլէրինին էէքտիկէրինէ գարշը նէ տէրէճէտէ զըտտիյէթլէրի պուլունտուղընը , վէ պու սուրէթլէ նէ գօլայլըգլա իքի իւչ Թարաֆ Թազսիմ օլուպ տիկէր պէօյլէ տէվլէթլէրին բօլիթիգալարընա ալէթ օլաճագլարընը , վէ պինաէն ալէյհ Էվրօբայի Շարգիտէ պիր գօնֆէտէրասէօնտան մէմուլ օլունան մուհասէնաթըն վէ պիզզաթ պիր գօնֆէտէրասիօն վուգուատէ կէթիրիլմէսինին վահի պիր չէյ օլտուղընը պէյանտէն իպարէթ տիր ։

Էկէր էօյլէ պիր հիւսնի իւթիզաճըն հուսուլէ կէլմէսի գապիլ օլսա իտի , նէ՞ հաճէթ պաշգա Թէշքիլէրէ ․ Թէմայիլլէրին էն պիւյիւքիւ իտի ։

Պալգան հիւքիւմէթլէրինի գօրգուլարը Ռուսիատան վէ Ավստրիատան պաշգա քիմտէ՞ն օլապիլիր ․ Թիւրքիա քէնտի խասըմլէրի տէյիլ տիր ։

Պու քիւչիւք հիւքիւմէթլէր հէփսի պիր էէրէ կէլտիւքլէրինտէ , 650 պին նէֆէր աաքէր չըգարապիլիրօրլար ․ տէվլէթի Օսմանիէ իլէ պիր իթթիֆագ վուգուատէ կէթիրմէյէ մուվաֆֆագ օլտուգլարընտա , մէգքիւր 650 000 ին իւզէրինէ 650-000 նէֆէր տէ Օսմանլը աաքէրի զամմ օլունապիլիր , վէ պու պիրլէշմիշ պիր միլիօն իւչ եիւզ պին նէֆէր աասքիր , հէր կէլէնէ գարշը քեաֆի տիր ․ պըրագալըմ խարիճտէն մուավէնէթի ։

Ֆագաթ չիմտիքի հալտէ պունուն գապիլ կէօրիւլմէյօր ․ գապիլ կէօրիւլմէտիկինին սէպէպի տէ , պիզզաթ օ քիւչիւք հիւքիւմէթլէրին քէնտի պէյնլէրինտէ մէվճուտ պուլունան զըտտիյէթլէրի տիր ։

Խունան տէվլէթինին չու միւսթէսնա հալի վար տըր քի , էհալիսի Սլավ օլմատըղտան պաշգա , տիկէր Սլավ հիւքիւմէթլէրինին Թէճավիւզլարը գօրգուսու Թահթընտա տախի պուլունմագտա տըր ․ վէ էկէր Պալգան հիւքիւմէթլէրի գօնֆէտէրասիօնը խուլեաասընտա պուլունանլար , Խունանը տախի մէգքիւր գօնֆէտէրասիօնա իտխալ էյլէմէյի միւնասիպ կէօրմէքտէ իսէլէր , պունուն տա սէպէպի , Խունան տէվլէթինին տիկէր Սլավ հիւքիւմէթլէր հուզուրընտա տաեանամայաճաղը իչիւն , քէնտի վարլըղընը գուրթարմագ իւզրէ խոթէր խոթէմէզ անլէրին իթթիհատընա տախիլ օլաճաղը մէճպուրիյէթի տիր ։

Ֆագաթ Խունան իչիւն , գօնֆէտէրասիօն եախօտ զայրի գօնֆէտէրասիօն , իլէրուտէ միւճէրրէտ Սըրպիայա , Գարատաղա , Պուլկարիսթանա , վէ Ռումանիայա մէյլ իթմէքտէն պաշգա տահա սագլամ վէ տահա ալէա պիր Թարիգ եօ՞գ մը տըր ․

Շըմտիտան կէլէն Սլավըգ սէլի Խունան իչիւն պիր Թէհլիքէ օլաճագ իսէ , տէվլէթի Օսմանիէ իչիւն զաթէն տէ պիր Թէհլիքէ օլմուշ տըր ․ վէ Խունանլը գօնչուլարըըմըզ , քէնտիլէրի տէ պիզէ գարշը պիր զայլէ չըգարմագտան իսէ , տօղրուտան տօղրու պիզիմ իլէ պիրլէշսէլէր , Էվրօբայի Շարգիտէ Սլավըղըն Թէճավիւզընտան գօրգմաճա նէ՞ մահէլլ գալապիլիր ։

Պու կիւն տէվլէթի Օսմանիէ իլէ Խունան տէվլէթի պէյնինտէ գաթի , խալիսանէ , վէ տէվամլը , պիր Թէտաֆիի վէ Թէաարրուզի իթթիֆագ հուսուլէ կէլսին , պու կիւնտէն Թէզի եօգ տըր Էվրօբայի Շարգի ահվալի եաասընտան Թէպտիլ օլուր , վէ տէվլէթի Օսմանիէյէ գարշը Սըլավըգ տէլիլինտէն եաճըն րիւզկեարըն Թէէսիրի կէրի , Խունան տէվլէթինէ գարշը օլան հէր նէվի Սլավլըգ Թէհլիքէլէրի տախի մահվ օլուրլար ։

Պէօյլէ պիր իթթիֆագըն արգասընտան զուհուրա կէլէճէյի բէք իհթիմալտէն պուլըընան հալէր տախի չունլար օլաճագլար տըր ․

Սլավ օլմաեան , ֆագաթ պիր Թարաֆտան Սլավ Ռուսիա իլէ տիկէր Թարաֆտան տախի Սլավ Պուլկարիսթան արա եէրինտէ գալմըշ օլտուղը իչիւն քէնտիսի տէ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըշ օլան Ռումանիա տէվլէթի , տէրհալ եէլքէնլէրի պիզիմ Թարաֆա ագտարաճագ , վէ Թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէճէք պաշլամըշ օլտուզը զանն օլունան ինկիլթէրրա տէվլէթի , քէզալիք Ֆըրանսա վէ Իթալիա տէվլէթլէրի տէ , Թիւրքօ—Խունան իթթիֆագընըն մէթանէթինի կէօրտիւքլէրինտէ , ումում Էվրօբայի Ղարպի տախի , քէնտի Թէգմիլ հիւսնի Թէվէճճիւհ վէ հէր նէվի մատտի վէ մանէվի եարտըմը իլէ պիզիմ Թարաֆա տէօնէճէք տիր ,

Օլ վագըթ Ավստրիա տախի կէնիշ սուրէթտէ սօլուգ ալմայա պաշլաեըպ , էկէր պիզզարուր Սլավըգ րիւզկեարը էօնիւնտէ պագէն պաչ էյմէյէ մէճպուր պուլունմագտա իտի իսէ , պիւսպիւթիւն կէօյսիւնիւ կէրմէյէ միւքթէտիր վէ մէհմուն օլմուշ օլաճագ տըր ․ վէ օլ վագըթ պէօյիւք Թէհլիքէնին նէ՞ եսիրի գալըրշ օլապիլիր ։

Թէէսսիւֆ օլունաճագ պիր հալ տըր քի , Խունան գօմչուլարըըմըզ չիմտիյէ տէկին ֆիքիր սուրէթտէ տէվլէթի Օսմանիէյէ եանաշմագ Թէշրիպէսինտէ պուլընմամըշ տան պաշգա , Նասրէթտին հօճա կիպի պինիտքլէրի տալի քէսմէք կիպի մուամէլէտէ պուլունմագտա տա մէյհալ կէօրիւնմէքտէ տիրլէր ։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

. . . .

. . . . (1)

Եւ սակայն , անմեկնելի՛ ընթացք , Հայք կամ իրենց ներկայացուցիչները , ցարդ կը վարանին բարոյական արիութեան և ազգային կենսականութեան գործ մը կատարել՝ ազգային եկեղեցւոյ արդի տագնապալի և վտանգալի վիճակին մէջ ։ Ցակաւին կը վճարանին թէ արդեօք պէ՞տք է ճանչել թէ ոչ ապօրէն կաթողիկոս մը , որու դատապարտութիւնը , սակայն , արդէն գրուած է Հայոց խղճին և ազգային եկեղեցւոյ ընտրական կանոնաց և աւանդութեանց մէջ ։

Մեր գործիչներուն այս վարանումըն , որու մի քանի ներքին շարժառիթներն այս տեղ մեկնել աւելորդ կը համարիմ , առիթ տուաւ հասարակաց կարծեաց մէջ հետզհետէ ընփոթութիւն յուզելու և Հայ մամլոյ մէջ բուռն բանակռիւ մը գրգռելու ։ Այս բանակռիւն Ազգին բարոյական ու մտաւորական վիճակին գովելի և յոռի կողմերը կը ցուցնէ մեզի ։ Մեր գրական ասպարէզին մէջ տեսակ մը քաղաքային պատերազմ մ'է որ կը մղուի , չէ թէ սրով այլ գրչով , պատերազմ որ այսօր օտարամոլներու դիւանագիտական հնարքով քանդելու կը սպառնայ Լուսաւորչի Աթոռը ։ Երկու իրարու հակառակ գունդեր կան ի հանդէս , միոյն դրօշակին վրայ գրուած է « պաշտպանութիւն ազգային իրաւանց » , միւսին վրայ « պաշտպանութիւն Մակարի ապօրէն կաթողիկոսութեան » ։

Մակարեան կուսակցութիւնն , որու պարագլուխ կը ներկայի Ա···ել , կը խոստովանի որ Մակարի ընտրութիւնը չազգային է , կընդունի որ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ընտրական իրաւունքը բռնաբարուած է , սակայն Մակարն իբրեւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս ճանչելու կոչմը կը հակի , պայման դնելով բողոքն , որ բոլորովին ծուղակ մ'է միամիտները պատրելու , քանի որ բողոքել չի՛ նշանակեր ընդունիլ ։ Բայց Մակարեան կուսակցութիւն չրացատրեր այն «պատճառներն» , որոց վրայ կը հիմնէ այդ ընդունելութիւն , այլ երբ կը տեսնէ թէ Ազգային կուսակցութիւն կամ ընդհանրապէս Ազգին խիղճն և իրաւունքն , որ ունին իրենց արիասիրտ հրապարակախօս պաշտպաններն , այդ ապօրէն կաթողիկոսին դէմ են , կարճ ու ազգադաւ հնարքներ կը խորհի իր նպատակին հասնելու , որ միանգամայն Ռուս կառավարութեան նպատակն է ։ Այս է «ուրանալ» Հայոց պատմութիւնն , ազգային կեանքը , «ուրանալ» աւանդութիւններն ու օրէնքըն , «ուրանալ» անոնց ախոյեան կանգնող երեսփոխանաց և հրապարակագիրներու անկեղծութիւնն ու հայրենասիրութիւնն , «ուրանալ» ի նպաստ ազգային դատին գրուած բողոքներու և նամակներու վաւերականութիւնն , «ուրանալ» մինչեւ անգամ բողոքարկուներուն ողջմըտութիւնն , Իզմիրի Գաւառական Ժողովին «Ցոնքիյոգութեան» դեր ընծայել , անոր դիւանին անդամներըն Ս. Փրկչի կամ Սպարդ-ալեանց կառուցած յիմարանոցը դրուելու արժանի դատել , և գիս «մտային հիւանդութեան» ենթակայ հռչակել (2) ։

Ստուգիւ՝ իրաւունք ստանալու «գերընտիր» միջոցներ են այդ ուրացումներն ու զրպարտութիւնները , Ա···ել խմբակն՝ եկեղեցական և աշխարհական դասերէ կազմեալ , Փէշեան էֆ. նախագահութեամբ և Արփիար էֆ. ատենադպրութեամբ «ուրացական» նոր փիլիսոփայութեան մը հիմերը կը դնեն և այժմ «Մաշտոցը» քանդելու ձեռնարկած են . բայց ,թէ այդ «ուրացական» դրութեան չարժառիթները փնտռեմ ուղղակի կը հասնիմ եզրակացութեան մ'որ , Ներկայ պարագայից մէջ , ոչ քննասիրութիւն է , ոչ ազատախոհութիւն , և ոչ պատմական դատաքննութիւն , այլ պարզապէս հակազգային դատ մը պաշտպանելու մոլեգնական ճիգ մը , ռուսամոլութեան անհերքելի ապացոյց մը ։

Կը յիշեմ որ երբ 1866ին կաթողցանձնաժողովն իր ազգաշէն գործը կատարեց և իր նշանաւոր «Տեղեկագիրը» ներկայեց , որ Ազգին վրայ ոգեւորիչ ներգործութիւն մ'ըրաւ , Ռուս գործակալներ իրար անցան և անոր այդ ներգործութիւնն չեզոքացնելու համար՝ թէ բանիւ և թէ գրով սկսան մաքառիլ ։ Ծիշդ այն միջոցին էր որ ի պաշտօնէ ռուսերէն գրուած և Արամեան տպարանին մէջ թարգմանուած և տպուած տետրակ մը , «Ռուսիա և Ընդհ. Ժողով

(1) Իշխան պէնտրն մուգ աստեմէսի՝ պիզէ մուվֆիքը հալ կէօրիւնմէտիկինտէն , նէշրինտէն սարֆը նազար իթմիշիզ տիր ։ Ճ. Շ.

(2) Արեւելք Գ. Ց. Բարխուդեան անուն նոր Թղթակիցն է որ յանդգնած էր այսպէս գրել ։ Ուրիշ տեսնուիլ ուրիշ անգամ այդ դիւանագէտ բուժակին (փնտռ) հետ ։

(12)

ՍԻՄՕՆ ՎԷ ՄԱՐԻ

ՄԻՒԷԼԼԻՑԻ

ՔՕԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԻԷՒՆ

ՄԻՒԹԷՐՃԻՄԻ ԱՆՏՕՆ ԱԼԻՔ

Գօթլ խոխլմիչ օլան գարըըն Նասչը սըրթ իւսթիւնէ սէրիլմիչ , պէյապլանմըշ օլան տուտագլարընըն իքի եանընտան գըրմըզըճա քէօբիւք ագմագտա պուլունմըշ . պօղազընտա գան իլէ չըգըլմըշ կիպի ինճէ պիր չըգըը նիւմայան , գօլլարը աչըգ , էլլէրի գաբալը , վէ կէօզլէրի տախի տիշարը ֆըրլամըշ իտի ։ Ցարպըն սիւրաթը Թէէսիրինտէն հարէքէթէ վագըթ գալմամըշ օլտուղը ճիհէթլէ , ալտիմի խավֆ ու տէհշէթ պիշարէնին չէհրէսինտէ պագը գալմըշ իտի ։ Պէր մուճիպը պէյան Թաֆսիլաթ , գապլթնամէյէ այնէն տէրճ իտիլտի ։ Պիր ճինայէթը նամալիւմէյէ գուրպան կիթմիշ օլան սէֆիլէի մէճհուլէնին գըրգ եաշընտա գատար օլտուղը Թախմին օլունապիլտի . էլպիսէսի պաշտան այագա սիյահ օլարագ մաթէմ էլպիսէսի իտի , պօղազընտա տէրլին պիր ճէրիհա միւշահէտէ օլունմագտա իտի , մէգքիւր ճէրիհանըն չէքլինտէն գաթիլին իւչ քէօշէլի պիր գամա իլէ տարպ իթմիշ օլտուղը անլաշըլմագտա իտի ։

Իշպու Թահգիգաթը էվվէլյէ պիթտիքտէն սօնրա , Մ. տը Ժիպրէ .

—Սըրա իլէ կիտէլիմ . . . էվվէլա մագթուլէնին իւզէրինի եօգլամալըըըզ , —տէտի ։

Ժօտըլէ՝ Նասչըն եանընա տիզ չէօքիւպ ճէպլէրինի պօշալթտը , վէ ինճէ պէգտէն մամուլ պիր եագլըգտան պաշգա պիր չէյ պուլամատը ։

Մ. տը Ժիպրէնին .

—Եագլըգըն մարգասընա պագ —տէմէսինէ , Ժօտըլէ .

—Եագլըգըն մարգասը եօգ , պու տա էյնէսթին սօգագը Ֆաճիասը կիպի պիր չէյ , —տէտի ։

Մէմուրյըն միւթէաճճիպանէ պիրպիրլէրինէ պագըըլար ։

—Պէլքի եագլըգըն մարգասը եօգ իսէ , ճամէչուլյարընտա պիր մարգա պուլուրուզ ։

Ժօտըլէ պիր մէհարէթը միւճէրրէպէ իլէ , մագթուլէնին կէօյսիւ տիւյմէլէրինի սէօքտիւ , վէ պէլինի սըգմագտա օլան ֆըրֆիւնին պաղլարընը չէօզտիւ ։

Գան իչինէ տալըըըլմըշ կիպի պիր հալտէ պուլունան ֆըրֆինին սօլ Թարաֆը սիվրի վէ քէսքին պիր ալէթ իլէ տէլինմիչ իտի ․ Ժօտըլէ մագթուլէնին կէօյսինիւ աչըպ .

—Գալպինին իւզէրինտէ տէ պիր եարը ճէրհ վար , վէ պու տա պօղազընտաքի եարայա , վէ պինաէն ալէյհ Էյնէսթին սօգագընտաքի Նասչըն ճէրիհասընա պէնզէյօր,ար ։

Հազըրուն ճիւմլէսի չաշըրըպ , պիր միւտտէթ սաքիթ վէ սամիթ տուրտուլար ։

Մ. տը Ժիպրէ Նասչա տօղրու էյիլէրէք ,

—Նէ՞ տէյօրսըն , Ժօտըլէ ։

—Նէ սէօյլէտիկիմ մէյտանտա , խոթէր խոճէնիզ սիզ տէ պիր տէֆա մուայէնէ իտինիզ , հէմ պու պիչարէյի հէմ տէ արապանըն իչինտէ պուլունան պէյազ պօյուն պագը քիմսէյի այնը գաթիլին այնը սիլահ իլէ գաթլ իթմիշ օլտուղընա եէմին իթմէք իգթիզա իթսէ խազըրըմ ։

Բօլիս միւտիրի տախի էյիլիպ , վէ կէօզլիւքլէրի Թագըպ , գանըն չըգմըշ օլտուղը ճէրիհալարը մուայէնէ էյլէտի ։

Մ. տը Ժիպրէ իլէ գօմիսէր պիր տահա էյիճէ Թէտգիգ իթտիքտէն սօնրա , միւսթանթիգ ,

—Ֆիլվագը պէօյլէ միւշապէհէթ վար տըր , լաքին այրը այրը իքի մահալտէ վուգու պուլմըշ օլան իքի ճինայէթին էէքտիկէրինէ միւնասէպէթի օլտուղը նա՞սըլ Թէսլիմ օլունապիլիր , պէօյլէ պիր միւնասէպէթ օ տէրէճէ հագըգէթէ միւպային կէօրիւնիւր քի , գագուլ վէ Թաստիգ օլունամազ . . . լաքին էլպէթթէ քի իշ մէյտանա չըգաճագ տըր , —տէտի ։

—Օնա չիւպհէ՞ մի վար . հէր չէյ , տայիմա օլմազսա տա , էքսէրիյա մէյտանա չըգար , անլաշըլըր . լաքին պագէն զահմէթ չէքիլիր . —տէյու բօլիս միւտիրի ճէվապ վէրտի ։

—Գագըըըզ չէհրէսինին հալինէ , էլլէրին սըգը սըգը գարանմըշ օլմասընա պագըթ իտինիզ , պու գարը էճէլ իլէ տէօյիւշմիւշ տիմէք տիր ։

—Վէ եախօտ գաթիլ իլէ տէօյիւշմիւշ , —տէյիպ , Ժօտըլէ՝ մագթուլըն էլէրինէ պիրինի Թութարագ , —Ա՛հ , նիհայէթ իւմիտէ եարար պիր չէյ , պիր իշարէթ չըգտը , —տէյու պագըրտը ։

—Նէ՞ չէյ , նէ՞ պուլտէթ ։

—Պիչարէ կէօրիւնիւր քի գաթիլ իլէ սավաշմըշ , վէ ճանինին սաչըրնը գօբարմըշ , էլինտէ պիր Թութամ սաչ վար . . . հէմ տէ սարը սաչ . . . տիմէք օլուր քի , Գաթէլին չըմէնտըֆէր մէրքէզինէ վէ անտէն տախի Մօնթօրկէօյլ սօգագընա կէօթիւրմէք իւզրէ Սէն-Մանտէ սօգագընտան պինտիրմիչ օլտուղը պէյազ պօյուն չալը գաթիլ միւշթէրինին սաչլարը սարը իմիշ ։

—Շու Թէսատիւֆ զայէթ զարիպ տիր , Ժօտըլէ , սաչլարա տօգունմա քի , էլինտէն տիւշիւպ տէ զայպ օլմասըն ։

—Օ՛հ , օ ճիհէթլէ Թէհլիքէ եօգ , մագթուլէ՝ տօնմուշ բարմագլարը արասընտա օ տէրէճէ սըգը սըգը Թութմուշ քի , պիր տահա պըրագմայաճագընա չիւպհէ եօգ ։

—Բէք ալա , ճամէչուլընտա մարգա վա՞ր մը ։

—Պիր պագայըմ կէօրմէյօրըմ ։

—Ցիշարտա պիր Թէժկէրէ կէօրտիւմ կիպի կէլիյօր ։

—Պէն հազըր իթտիրտիմ , —տէյու մէգարիսթան միւտիրի ճէվապ վէրտի ։

—Մագթուլէյի մուայէնէխանէյէ նագլ իթմէք իճա՞պ իտէ՞ք մի , —տէյու Լաննուա սիւվալ իթտի ։

—Էվվէթ . . . վէ հաթթա պիր ան էվվէլ նագլ իթմէլի ։

Իքի քիչի Նասչը գալտըըըպ Թէժկէրէնին իւզէրինէ եաթըրտըլար , վէ իւսթիւնի էօրթտիւլէր ։

Մ. տը Ժիպրէ , —Էֆէնտիլէր , պու իքինճի ճինայէթ տիր քի , պու կիւն մէյտանա չըգայօր , վէ պու տա տիկէրի կիպի զարիպ , վէ աճիպ կէօրիւնիւյօր . . . Պու գարը պուրայա տուվա իթմէք իւզրէ կէլմիչ օլմալը . . . Շու մէնպէրին էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւչ օլտուղը սըրատա , պիրիսի նամէրտանէ տարպ իթմիչ օլմալը . . . գաթիլ իլէ մագթուլէ՝ տէհշէթլի սուրէթտէ տէօյիւշմիւչ օլմալը տըրլար քի , պու սանտալյէլէր տէվրիլմիչ , մագթուլէնին էլլէրինտէ կէօրիւնէն սաչ Թութամը տախի չու սէօյլէտիքլէրիմէ իսպաթը քեաֆի տիր . . . լաքին չու գաթլտան մագսատ նէ՞ իմիչ աճապ . . . էլպէթթէ քի սօն սօնունտա անլաշըլաճագ . լաքին պէնճէ պու գաթլ պիր ղարազա մէպնի տիր . գաթիլին մագսատը , սըրգաթ տէյիլ իմիչ տիր —տէտի ։

Պու սըրատա Մարթէլ , միւսթանթիգէ խիթապէն , —պագընըզ , —տէտիքտէ ,

—Նէ՞ վար ։

Հայոց ի Կ. Պոլիս» խորագրով լոյս տեսաւ, որու նպատակն էր ջրել՝ Ռուսական տեսակէտով, կաթողիկոսական Ցանձնաժողովին եզրակացութիւններն ի մասին կաթողիկոսական նախնի անկախութեան և ինքնօրինութեան։

Այն ժամանակ Ռուսի հեղինակութեամբ և «Հայու» մը թարգմանութեամբ հրատարակուած այդ տետրակն, համեմատելով Թէջեան խմբակին ձեռնարկած ուրացական խմասատութեան հետ, շատ մեղմ, շատ չափաւոր կը գտնեմ։ Ինչ որ Ռուս դիւանագիտութիւնն չհամարձակեցաւ ընել, այս է իսպառ ուրանալ մեր եկեղեցւոյ ինքնօրինութեան օրէնքն և մեր ազգայնութեան տարրերն, մերկացնել մեզ մեր պատմական և ազգային կեանքէն և Հայերը տեսակ մը «գնչուներու» կարգը դասել, այդ կ'ժտին ընել տեսակ մը «նոր Հայեր»։ Բաւական մեծ քայլ մ'է այս դէպ յառաջ. կ'շնորհաւորեմ Ռուս կառավարութիւնն որ քսան տարուան մէջ բաւական ճարպիկ Հայ պատմագիրներ, իրաւագէտներ, փաստաբաններ հասուցած է յօգուտ իր Ռուսացուցման դատին, և եթէ երբեմն կ'վարանէր գոցել մեր եկեղեցւոյ «նախագաւիթներն», կովկասու Հայ վարժարաններն, այժմ կրնայ առանց երկմտութեան փակել իսկ Ս. Էջմիածնի վեհարանն կամ զայն Ռուս «բօբերով» լեցնել։

Հայ դպրոցներ բռնի փակելու գործն, զոր առ երեսս կ'դատապարտէ Աւետեր կովկասեան ճեղքած փողը, այնքան դատապարտելի չէ որքան այս պահուս ազգային եկեղեցւոյ հիմնական օրէնքն, աւանդութիւններն ու Մաշտոցը կառափնի տակ դնելու փորձը։ Բայց միթէ քննադատելն, այս քննադատական և գրական դարուս մէջ յանցանք գործել է, պիտի առարկեն ոմանք. ո՛չ, կուսակից եմ քննադատութեան, մանաւանդ ուղիղ և արդարակորով քննադատութեան, որ գրական փոթորկալից ծովուն վրայ փարոսի պաշտօն կ'վարէ, սակայն թո՛ղ թէ քննադատութիւնն իր չափն ու կանոնն ունի, ո՞վ դրդեց մեր հակառակորդներն որ իրենց քննադատական ոգին «հիմակ» վառեն և ոչ «առաջ»։ Ինչո՞ւ համար Հայ կաթողիկոսաց հաստատութեան պատմութիւնն, եկեղեցւոյ ընտրական իրաւունքն «հիմակ», իւքնին կառնուի և ոչ թէ տարիներ «առաջ կամ «ետքը»։ Ուրեմն նպատակաւոր է այդ քննադատութիւնն, ճշմարտասիրութիւնը չէ իր շարժառիթն, և ոչ պատմութեան վրայ լոյս սփռելու գիտական իղձ մը, այլ միայն հակազգային դատի մը համար փաստեր կարկտելու ոգին է որ կ'ներշնչէ նորատեսիլ քննադատները։ Այդ ոգին բնապէս պիտի առաջնորդէր պատմական բացառիկ դիպաց ցանկեր յօրինել, Գարսից խաներն Էջմիածնի պատուհասներ և Ռուս կառավարիչներն մեր եկեղեցւոյ նախախնամական պաշտպաններ ներկայել, և ի վերջէ այս եզրակացութեան գալ, թէ Հայ ազգն երբէք համազգային ընտրութեամբ կաթողիկոս մը չէ ունեցած, վասն զի կաթողիկոսական ընտրութեան հիմնական օրէնք, 'Մո՛ղ թէ եղանակ մը չէ ունեցած, և թէ «պալաժէնիան» պէտք է նկատել իբրեւ կայսերական մեծ բարիք, բարձր շնորհ, և հաստատուն օրէնք, որոց կ'պարտի Հայ եկեղեցին իր սահմանադրական և վարչական գոյութիւնն, Ցեղն է գոչել Վոլթեռի հետ, «եւ ահա ինչպէս կ'գրեն պատմութիւնն,» հարկաւ անոնք որ պատմութիւնն ալ իրենց մեղսակից և դաւակից ընելու կ'ջանան։

Գուրգէն էֆէնտի արդէն քանդեց այդ նորելուկ պատմագիրներուն կանգնած ցանկերն։ Եւ արդարեւ՝ իբրեւ գիտուն պատմաբաններ պարծենցող այդ ցանկագիրներն Հայ եկեղեցւոյ պատմութեան, միայն մակերեւոյթը կ'դիտեն և ազգային կենաց խորերը մտնելու կ'զգուշանան։ Կ'կարծեն թէ ինչպէս արդի Եւրոպական, նոյնպէս հին Արեւելեան ազգեր պարտին ունենալ օրինագիրներ, ընտրական եղանակներ, քուէարկութեան կանոններ, վիճակագիրներ, ի մի բան սահմանադրական ազգի մ'ամեն կազմական և ընկերական պայմանները։ «Հիւկօ»ի և «կամպեդայի» դարուն գաղափարներովը կ'կշռեն ու կ'չափեն հին ժողովրդոց պատմական կեանքն և ըստ այնմ եզրակացութիւններ կը հանեն։ Եւ սակայն թո՛ղ Արեւելեան, նոյն իսկ Եւրոպական ազգերն, որ այսօր քաղաքակրթութեան գագաթը կը գտնուին, չեն ունեցած և չէին կարող ունենալ այն կազմութիւնն որ յաջորդական զարգացման և ընկերային ու քաղաքական յեղաշրջումներու արդիւնքն են։ Աւանդական անգիր օրէնքն ու սովորութիւններն էին Գերմանիոյ և Անգլիոյ ժողովուրդները վարող օրէնսդրութիւնն։ Մինչեւ ցայսօր Անգլիոյ մէջ «հասարակային օրէնքն» է (գօմմն լօ—) որ կ'տիրէ գրաւոր օրինաց հետ շատ գաւառներու վարչային և դատական գործոց անօրէնութեան մէջ, և որ ժողովրդեան բարուց և սովորութեանց հետ տարրացած են։ Ոչ մէկ օրէնսդիր ու պատմագիր կը հերքէ այդ աւանդական անգիր օրինաց կշիռն ու հեղինակութիւնն։

Հայ ժողովուրդն, իբր դրացի ժողովրդոց անման, ունէր ոչ միայն աւանդական օրէնք, որ իր բարուց և սովորութեանց մէջ արմատացած էին, այլ և քրիստոնէութեան հաստատութենէ ետք ունեցած է, բաց ի աւանդականէն, գրաւոր օրէնք որոց ոգին ու հիմունքն Աւետարանի ու Առաքելոց գործերուն մէջ ամփոփուած են։ Արդ՝ երբ ժողովրդային կազմակերպութիւն ունեցող եկեղեցի մը, ինչպէս է Հայոցն, այդ ոգւով վարուած է և կը վարուի ցարդ իր կրօնական կարգադրութեանց մէջ, երբ իր պաշտօնէից ընտրութիւնն ու ձեռնադրութիւնը ի վաղուց անտի այդ ոգւով և սկզբունքով կատարած է և կը կատարէ միշտ, երբ վերջապէս այդ ոգին ու սկզբունքը մտած են նաեւ իր եկեղեցական կանոնաց մէջ և այսպէս «Ազգային անկախ և Սահմանադրական եկեղեցւոյ ամեն սուրբ գիրքն» ու կնիքն ունի, միթէ պատմական ամենամեծ սխալ մը չէ՞ ենել վէճի ներքեւ ձգել այդ եկեղեցւոյ Սահմանադրական իրաւունքն. միթէ «կատարեալ դաւաճանութիւն» չէ՞, Ազգին և իր եկեղեցւոյն այս տագնապալի միջոցին, ենել հրատարակել ի լուր Ռուսիոյ կառավարութեան թէ Ազգն իր կաթողիկոսներն ընտրելու հաստատ օրէնք մը չէ ունեցած։

Եթէ ո՛ և է Ծիսարանի, Մաշտոցի մէջ որոշակի գտնուած անգամ չ'ինէր թէ Հայոց կաթողիկոսն Հայ ազգէն կ'ընտրուի, եթէ բուռն պարագաներու պատճառաւ չէ թէ դաս մը կաթողիկոսունք, այլ ենթադրենք թէ ամեն կաթողիկոսունք, «բաց ի մէկէ», ժամանակի ընտրութեան ծնունդն են, դարձեալ տրամաբանական և պատմական ճըշմարտութիւն մը չպիտի լինէր եզրակացնել, թէ Հայք չեն ունեցած բընաւ ընտրութեան օրէնք, քանի որ այդ «միոյն» ընտրութիւն հակառակը պիտի հաստատէր, քանի որ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ կազմակերպութիւնը ինքնին սահմանադրական է, քանի որ եթէ միապետական դրութիւնն ունենար ի վաղուց անտի, յանկարծ և ըստ հաճոյս սահմանադրական չպիտի կրնար դառնալ, այս ինչ կամ այն ինչ պարագայի բերմամբ, ինչպէս որ Ռուսիոյ կայսերական գահն չկրնար մերթ Զար մը և մերթ հանրապետական Նախագահ մը բազմիլ։

Եւ սակայն «ուրացական» նոր իմաստասիրութիւնն օրինաց միակերպ գործադրութիւն կը փնտռէ 1500 տարուան շրջանի մը մէջ։ Անհեթեթ է այնպիսի պահանջում մը։ Այլեւայլ քաղաքային և ընկերական ծանր պարագաներէ օրէնքի մը գործադրութիւնը կրնայ երբեմն արգիլուիլ, բայց երբէք տիրող օրէնք մը լինելէ չդադրիր, ինչպէս չէ դադրած Հայոց եկեղեցւոյ ընտրական օրէնքը, որ կայ միշտ ու կը մնայ, քանի որ ազգովին ուրիշ օրէնք մ'ընդունած չէ, քանի որ նոյն իսկ «Պալաժէնիան» որ Ազգէն շինուած չէ, միշտ բողոքուած, ժամանակի ջրուած և մերժուած է իբրեւ օտար, օտարի և մեր եկեղեցական սահմանադրական օրինաց հակառակ օրէնք։

Իսկ ընտրական եղանակն ինքնին կարեւորութիւն չունի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հիմնական օրինաց առջեւ, որ միայն ազգին կը պատկանի, և ոչ մէկ կուսակցութիւն, ոչ մէկ Պատրիարք և կաթողիկոս իրաւունք չունին անոնց հպիլ և փոփոխելու փորձեր ընել. կարեւորութիւն չունի եղանակն Ազգին արդի վիճակին նկատմամբ, քանի որ նոյն վայրն ամփոփիս կ'գտնուէր։ Ուստի սկզբունքն անփոփոխ պահելով ընտրական եղանակները կրնան փոխուիլ, և այդ սկզբունքը կ'պահանջէ համօրէն ազգին կամ հրապարակային ինքնաբեր հաւանութիւնն, կամ պատգամաւորական դրութիւնն, կամ երեսփոխանական ընտրութեան՝ կաթողիկոսի մը վաւերականութեան համար։

Արդ այս դիտողութիւնները կը հաստատեն թէ «ուրացական» պատմաբանութիւնը կ'ջանայ խծբծել ազգային օրէնք, եկեղեցական կարգկանոն, որպէս զի Զարին սիրելի Մակարը Հայոց ընդունել տայ։ Արդ՝ կ'մնայ տեսնել թէ մեր ժողովուրդն ու եկեղեցականներն ի՛նչ դիրք պիտի բռնեն այս նորելուկ փիլիսոփայութեան առջեւ, պիտի վաւերացնե՞ն իրենց հաւանութեամբ և Մակարի ընդունելութեամբ այդ ուրացական փիլիսոփայութեան սկզբունքն, պիտի հաստատե՞ն թէ իրօք Ազգն օրէնք չունի, թէ Մաշտոցը սուտութիւն մ'է, թէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դարաւոր Սահմանադրական դրութիւնն կեղծիք, խաբէութիւն է։ Եթէ ստորագրեն այդ նոր վարդապետութիւնն, ստորագրած պիտի լինին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դատավճիռը, ստորագրած պիտի լինին Սահմանադրութեան մահավճիռը. աւելի բացորոշ ըսեմ, Պատրիարք, Եպիսկոպոս, վարդապետ, Քահանայ ստորագրած պիտի լինին իրենց բարոյական և կրօնական իշխանութեան վախճանն. վասն զի եկեղեցւոյ հիմնական ընտրութեան օրինաց ծիսարանի կանոնաց ուժովն են ինչ որ են Ազգին առջեւ։ Վերցուր Մաշտոց, Սահմանադրական ընտրութիւն, և խախտի իրենց կարգէն ու աստիճանէն լուծուած կ'լինին բոլոր եկեղեցականներն։ Ուրեմն թո՛ղ մեր կրօնական ժողովն և իր Նախագահն երկուքէն մին ընտրեն, կամ եկեղեցական «օրինաց պաշտպանութիւն», հետեւապէս Մակարի մերժումն, կամ այդ «օրինաց ուրացումն», հետեւապէս իրենց բարոյական և կրօնական իշխանութեան կործանումն . . . ։

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Զմիւռնիա
12 Հոկտ. 1885

ՍԱՄԱԹԻԱ Ս. ԳԷՈՐԳ ԳԻԼԻՍԷՍԻՆԻՆ ԻՆՇԱԱԹԸ

Մեծ. Խմբագրապետ Տէր,

Պատրիարքական այն կոնդակի որ կը վերաբերի Ս. Եկեղեցւոյս շինութեան, պատճէնն ներփակեալ պատուարժան խմբագրութեանդ յղելով Թաղ. խորհուրդս՝ կը խնդրէ որ բարեհաճիք հրատարակել զայն։

Արդէն չենքին որմերն կատարելապէս բարձրացած և ծածկոյթն առնելու ժամն մերձեցած լինելով, Թաղ. խորհուրդս որպէս զի կարենայ վերահաս ձմրան եղանակէն առաջ ծածկել չենքն, կը խնդրէ մասնաւորապէս Պատ. խմբագրութենէդ, որ շնորհ ընէ իւր կողմէ ևս հրաւէր կարդալ ձեռնհաս մերազնեից, յօժարաւ մասնակցելու սոյն հանգանակութեան, որ այրեցաւ եկեղեցւոյ մը վերաշինութեան ուխտ պիտի ծառայէ, և իբր այն՝ արժանի է ամեն կարգի ազգայնոց ձեռնտուութեան։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Մինաս Կարապետեան Մ. Կ. Աւագեան
22 Հոկտ. 1885
Սամաթիա

* *

Ցիսուսի Քրիստոսի ծառայ Տէր Ցարութիւն Արքեպիսկոպոս և շնորհիւ Ս. Հոգւոյն վերատեսուչ և Պատրիարք Հայոց Կոստանդնուպօլսոյ՝ Եկեղեցական եղբարց մերոց ի Քրիստոս Ցիսուս և համայն բարեպաշտ ժողովրդոց ի Տէր մեր Աստուած հաւատացելոց, որ ի Մայրաքաղաքիս, ողջոյն և օրհնութիւն։

Շնորհք շնորհողին Աստուծոյ Հօր և փրկչին մերոյ Ցիսուսի Քրիստոսի և Ամենասուրբ Հոգւոյն եղիցի ընդ ձեզ հանապազ, ամէն։

Ցայտ է ձեզ ամենեցուն սիրելեացդ ի Քրիստոս, թէ Սամաթիոյ մէջ յանուն Աստուծոյ կառուցեալ տաճարք՝ Ս. Գէորգ և Ս. Ներբորդութիւն եկեղեցիք այրած էին վերջին հրկիզութեան առեն, և այն ժամանակէ ի վեր եկեղեցական ժամերգութիւնք և խորհուրդք սրբազանք կը կատարուէին առժամեայ կերպիւ անշուք մատրան մը մէջ։

Ազգային վարչութեան կողմանէ նոյն բազմահոյ թաղի բարեպաշտ ժողովրդեան քանիցս արտայայտած ջերմագին ըղձից վրայ՝ նոյն եկեղեցւոյ վերստին կառուցումին որոշուած և շինութեան ձեռնարկուած է Ցանձնաժողովոյ մը հսկողութեան ներքեւ, որոյ նախագահութիւնը յանձնուած է Ազգային վարչութեան կողմանէ Ցակոբեան ազնուաշուք Միքայէլ էֆէնտիի։

Ցակոբեան Միքայէլ և Ցովհաննէս էֆէնտիներն իւրեանց ծանուցեալ քրիստոնէական բարեպաշտութեամբ և ազգասիրութեամբ կամովին յանձն առած են դրամական գումար մ'ընծայել ի նպաստ շինութեան և այս նպատակաւ կտակեալ գումար մ'ալ սահմանուած է նոյն շինութեան համար, իսկ պակասն ամբողջացնելու համար հանգանակութիւն մ'ընել արտոնած է թաղական ժողովն եւ ժապաւինեալ տումար մը յանձնած, ձեռնհաս ազգայնոց նպաստն ստանալու։

Արդ՝ մեր սոյն օրհնաձիր կոնդակաւ կը հրաւիրեմք մեր ձեռնհաս բարեպաշտ ազգայինններն, որ Ցանձնաժողովն իրենց ներկայացած ժամանակ հաճին առատաձեռնել իւրեանց նպաստն, յիշելով որ մեր ազգին մէջ ամենէն հոյակապ բարեպաշտական հաստատութիւնք ժողովրդեան նպաստիւք և ձեռնտուութեամբ կանգնուած են, ինչպէս և այս անգամ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին որ իւր պատմական հնութեամբն նշանաւոր է, պիտի վերաշինուի շնորհիւ նպաստից մեր բարեպաշտ ժողովրդեան, ուր անմահին սեղանոյն առջեւ հոգեւոր հաւատացելոց անսասան կենաց և բարօրութեան, նոցա որդւոց և ընտանեաց բարեբաստութեան, և ննջեցելոց հոգւոց փրկութեան համար մշտամրմունջ աղօթքներ պիտի մատուցուին ի հարազատ որդւոց Հայաստանեայց Առաքելական և Ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյ։

Կը յորդորեմք ապա սիրով Ցիսուսի Քրիստոսի մեր ձեռնհաս բարեպաշտ ազգայիններն, որ յանուն Աստուծոյ կառուցանելի տաճարին ջերմեռանդ հոգւով և յօժարութեամբ սրտի հատուցանեն իւրեանց առատապարգեւ նպաստ, նշանակելով իւրեանց բարի անուանքն սոյն ժապաւինեալ տումարին մէջ, և կը մաղթեմք ի խորոց սրտի որ ամենակարողն Աստուած գրէ զանուանս նուիրատուաց յերկնային մատենի դպրութեան կենաց, հատուցանելով ի փոխարէն՝ վարձս բարեաց յանըսպառ գանձէ անբաւ ողորմութեան իւրոյ, օրհնէ զամենեսին և պահպանէ ընդ հզօր հովանեաւ ամենածածուկ Աջոյն իւրոյ, փրկելով յամենայն արկածից չարաց և ի նեղութեանց. ամէն։

Մնամք Աղօթարար
Պ. Կ. Տէր Ցարութիւն Արքեպիսկոպոս
24 յուլիս 1885
Ի Պատրիարքարանի Հայոց Կ. Պօլսոյ

Ճէրիտէի Շարգիյէ

Պալատէքի մէքթուպ վէ կոնդակտա օգունտըղը վէճհլէ, Սամաթիա Ս. Գէորգ քիլիսէսի ինշաաթը՝ խայըրլըթէն խայըր իւքըրլէմիշ օլուպ, չաթըսը ալընմագ իւզրէ պուլունտուղունտան, մէվսիմը չիթա՝ հիւքմինի իճրայէ պաշլամադըտան էվվէլ մէզքիւր չաթըընը ալընմասընա զայրէթ օլունմագտա իսէ տէ, պունըն թէքմիլիյլէ մուվաֆֆագիյէթի վէ ինշաաթը մէզքիւրէնին իթմամ ու իքմալը՝ էհալիի տինտարանըն զայրէթը համիյէթքեարանէսինէ մուհթաճ իտուկինտէն, պէօյլէ պիր խայըր տիյանէթքեարանէ իշին քէաֆֆէի էֆրատը միլլէթին հիմմէթ ու իանէսինի տիրիղ իթմէյէճէկլէրի գավիյէն մէմուլ իտէրիզ։

ԳՕԼԷՐԱ

Տուէլէ ... Սըհհիյէտէն

Մարսիլիա վէ Թուլօնտա հիւքմինի իճրա իտէն գօլէրա իլլէթի՝ պիր միւտտէթտէնպէրու քեամիլէն միւնտէֆի օլարագ, օրալարտան չըգան սէֆաինէ փի 11 Թէշրինը էվվէլ (Հոկտ.) սէնէ 301 թարիխինտէն իթիպարէն թէմիզ բաթէնթա վէրիլմէքտէ օլտուղընտան, վէ Սիչիլիատան մաատա Իթալիա մէմալիքինտէ տախի իլլէթը միւտհիշէ գալմատըղընտան, Սիչիլիա վէ ումում բՍբանիա վէ Թունուս վէ Ճէզաիր միւվարէտաթընա քէմաքեան թամամ 10 կիւն գարանթինա իճրա օլունմագ իւզրէ սալիֆ իւլ մաարուզ Ֆրանսանըն Պահրը Սէֆիտ սէվահիլի իլէ Իթալիա մէմալիքինտէն կէլէնլէր հագգընտա մէվզու օլան 10 կիւն գարանթինանըն պու կիւնտէն իթիպարէն մէվգըի մուայէնէի թէհաֆֆուզիյէտէ թամ 5 կիւն գարանթինայա թէնզիլի, վէ Պահրը Սիյահտան Վարնա վէ Քէօսթէնճէ վէ Սիւննէ վէ Հօճա պէյ (Օտէսա) իլէ Պահրը Սէֆիտտէն Թրիէսթէ վէ Խըրթիէ Մըսըրիյէտէն եօլճու իլէ կէլէն պիճճիմ... ճիպրալթար միւվարէտաթը հագգընտա մէվգու օլան թամամ գարանթինանըն արթըգ իճրասընա լիւզում գալմատըղընտան, լազըմ իլէ օրալար միւվարէտաթընըն մէրաքիզը սըհհիյէի Օսմանիյէտէ ա․ Թըպպա մարիֆէթիյլէ քէմալը տըգգաթլա մուայէնէ օլունարագ, ահվալը սըհհիյէլէրինճէ իշթիպահ հասըլ օլմատըղը թէգտիրտէ պրաթիգա վէրիլմէսի, վէ թաատիլաթը սըհհիյէնին տախիլտէն գարանթինատա պուլընմալարը լուզումու օլմամասը խուսուսլարընա մէճլիսը ումուրը Սըհհիյէճէ գարար վէրիլէրէք իճապաթը իճրա գըլընտըղընը իլանընա իպթիտար գըլընըր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մագամը վալաի հազրէթը Սէրասքէրի թաիրեսի րէիսի Սէնիհ էֆէնտի հազրէթլէրինէ րիւթպէի պալա,

Իզմիր գարանթինա միւֆէթթիշի Ցոգթոր Գօչէնի էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Օրման վէ Մէատին մէճլիսի ազալըղը՝ Մուսա Ցաֆվէթ... պէյէ,

Ցոգթոր Բէշտիմալճեան Տիգրան էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Թիճարէթ նէզարէթի սթաթիսթիգ միւտիրլիկի՝ Օրման վէ Մէատին մէճլիսի ազասընտան Րէֆիգ պէյէ,

Կաղխանէնին ճիհէթը հիսապիյէսի միւտիրլիկի՝ Շէհր Էմանէթի մուհասէպէ մուավինի Խալիտ պէյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

Գալը Սէրասքէրի մուհասէպաթ թաիրեսի գըսմը էվվէլ րէիսի էրքեանը հարպ միրլիվալըղընտան Հագգը բաշայա թէգաուտէն Զինճի Օսմանի,

Կիրիտ վիլայէթի թօբճը գումանտանը միրլիվա Թէվֆիգ բաշայա Զինճի Մէճիտի,

Իւչիւնճիւ օրտուի հիւմայունա մէնսուպ րէտիֆ Թալի 32ինճի ֆըրգանըն 64իւնճի միրալայ լիվասը միրլիվա Սիւլէյման Ճավիտ բաշայա Զինճի Մէճիտի,

Շուրայ գըրալը հազրէթլէրինին գուրէնասընտան Մ. Կրանա Թէգալիւն Զինճի Մէճիտի,

Րումանիանըն Վիէննա սէֆարէթի պաշ քեաթիպի Մ. Բէթրօ Մավրօէնիյէ Յրինճի Մէճիտի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Ագտէմէհ եազըլըըմըշ վէճհ իլէ, բրէնս Ճէրօմ Նաբօլէոն վէ մախտումը Բրէնս Լուի Նաբօլէոն՝ տիւննէյըն էթրաֆընտա պիր սէյահաթ իճրա իթմէք իւզրէ պու քէրրէ Մէսաժըրի գումբանիասընըն ի..... նամ վափօրընա րաքիպէն Մարսիլիատան հարէքէթ իթմիշլէր տիր։

—

Բրէնս Գարատօրկէվիչ՝ պու քէրրէ Չէթինէյէ ազիմէթ վէ մուվասէլէթ էյլէմիշ տիր։

—

Ինկիլթէրրա կազէթալարընըն Հինտիսթանտան ալտըգլարը սօն թէլէկրաֆլարա նազարէն, Ինկիլթէրրա իլէ Պիրմանիա պէյնինտէ մուհարէպէ մուհագգագ կէօրինիյօր։ Պուպապտէ, Գալքիւթթատան Թայմըս պէր վէճհը աթի եազըլըըշ տըր.

Հինտիսթան վալիսի Լօրտ Տիւֆֆէրինին իւլթիմաթօմընա Պիրմանիանըն ճէվապը՝ էկէր ալաֆը նայիմ․․․ պէրին 10ընա գատար վիւրուտ իթմէզ, վէ էկէր պու ճէվապ մէզքիւր իւլթիմաթօմա քէչէրաիթին գապուլինի միւչէյյին օլմազ իսէ, էրթէսի կիւնիւ մուխասամաթա իպթիտար օլընաճագ տըր։»

—

Ավսթրիա իմբէրաթօրիչասը՝ Շարգտա իճրա էյլէտիկի սէյահաթտան ավտէթլէ, կէչէն բազար կիւնիւ Թրիէսթէ Թարիգիյլէ վէ Վիէննայա ուղրամագսըզըն կօտօլլօ նամ մահալլէ իգամէթկեահընա մուվասէլէթ էյլէմիշ տիր։

—

Տիւն չէհրիմիզէ 70 նուֆուս Պուլկարիսթան վէ 40 նուֆուս Շարգի Րումէլի մուհաճիրի վիւրուտ իթմիշլէր տիր։

—

—Մէնպէրին իւզէրինտէքի թոլապճըգ աչըգ․․․ անախթարը տա քիլիտին իւզէրինտէ տիր․․․

Մ. տը Ժիպրէ մէնպէրէ եանաշըպ, մէզքիւր թոլապճըղըն գաբուսընը աչտը, վէ իչինէ պագտը։

—Իչինտէ պիր շէյ եօգ, լաքին վարըմըշ տա ալընմըշ, չիւնքի կէլինիզ պագընըզ, Թօզուն իւզէրինտէ բարմագ եէրլէրի վար։ Պու խուսուսա թէմամըյլա զապթնամէյէ տէրճ իտիլմիշ տիր, —տէտի։

Ժօտըլէ չամտանլարը պիրէր պիրէր գալտըրըպ ալթլարընա պագտը իսէ տէ, պիր շէյ պուլամատը։

Միւսթանթիգ՝ Բէր—Լաշէզ մահալլէսի գոմիսէրինէ խիթապէն,

—Կէթիրթմիշ օլտըղըն չիլինկիր մէզքիւր գաբուսընը աչամամըշ օլտըղընը սէօյլէյէն սէն տէյի՞լ մի իտին, —տէյու սիւվալ իթտիքտէ, օրատա պուլունան չիլինկիր Ֆէրօ,

—Իւչ անախթար ըըրտըմ, զէմպէրէյի օյնաթմագ գաբիլ օլամատը։

—Պունը նէյէ համլ իտիյօրսըն։

—Քիլիտին իչինէ զօր իլէ պիր չէյ սօգմուշլար քի աչամատըմ, չիւնքի ալէտ էվվէլճէ պու պէօյլէ քիլիտլէր գօլայ աչըլըրլար։

—Իչինի մուայէնէ իթտի՞ն մի։

—Խայըր, հալի իւէ պըրագտըմ։

—Եօլլէ իսէ սէօքիւ վէր օ քիլիտի, վէ թախմինին տօղրու օլուպ օլմատըղընը թահգըգ էթ, էկէրչի հագգըգաթէն տէտիգին կիպի իսէ․․․

Չիլինկիր՝ հէմէն վիտալարը սէօքիւ, վէ ազ պիր միւտտէթ զարֆընտա քիլիտին իչինի մուայէնէ իտուպ,

—Ա՛հ, եանըլմամըշ օլտըղըմա էմինիմ, —տէտի։

—Նէ՞ օլմուշ։

—Պագընըզ, էֆէնտիմ․․․ քիլիտին իչինէ քիւչիւք չագըլ թաշլարը սօգմուշլար, օնըն իչիւն սօգտըղըմ ալէթլէր էյլիմիշլէր, վէ քիլիտի աչամամըշըմ։

—Իշ մէյտանտա, մագթուլէ պիր արալըգ ճանպանըզ տա պագըրաճագ վէ իմտատ չաղըրաճագ օլուր իսէ, գաթիլը տէրհալ աչմագ միւմքին օլմասըն իչիւն խային հէրիֆ, իհթիյաթքեարանէ տավրանմըշ, —տէյու Մ. տը Ժիպրէ պէյանը րէյ իթտի։

—Օլապիլիր, —տէյու Ժօտըլէ թիւչիւնէրէք ճէվապ վէրտի։

Բօլիս միւտիրի, —Իշտէ թէմամըյլա վագըֆ օլմագ իչիւն տէյիլ իսէ տէ, հիչ օլմազսա, պիր ալամէթ պուլապիլմէք իչիւն պիր թէտպիր վար, —տէտի։

(Տէվամ)

Էվվէլքի կիւն Մաճառիսթանտան կէլտիկինի վէ իւսկիւտարա նագլ օլընտուղընը եազըղըմըզ պէկիրլէր Սէլէմիյէ գըշլասը ճիվարընտաքի ա. խըրլարա եէրլէշտիրիլմիշլէր տիր ։
Հայվանաթը մէզքիւրէ՝ Սիրքէճի իսքէլէսինտէ պուլընտուղը սըրատա, ասաքիրը Շահանէտէն իքի նէֆէր՝ հայվանաթը մէզքիւրէնին չիֆթէ տարպէսիյլէ սէճրուհ օլուպ, Պապը Սէրասքէրի խասթախանէսինէ նագլ օլընմըշլար տըր ։

—

Ախիրէն Տէրսաատէթէ կէլէն Ա. մէրիգա սէֆիրի սապըգ Ժէնէրալ Ուալլաս գամթը Շահանէյէ Ամէրիգա իւմթիրաքլերտէսի օլարագ նէգտւսալ պիր Թօրբիլ բլանը Թագտիմ իտէ. ճէք իմիշ ։

—

Ալէմանեատա Գրիւբ ֆապրիգա. սընտա հիւքիւմէթը Սէնիյէ հիսա. պընա իմալ օլունան Թօբլարը ալըպ Տէրսաատէթէ կէթիրմէք իւզրէ, պիր բիվայէթտէ Չէյթին Պրունը ֆապրիգաի Հիւմայունը միւտիրի Ճէմալ բաշանըն վէ տիկէր բիվայէթ. տէ Պարութխանէ միւտիրի Սապիթ բաշանըն պու կիւնլէրտէ օլ ճանիպէ կիտէճէյի իշիտիլմիշ տիր ։

—

Պագլարըմըզտա զուհուր իտէն ֆիլօքսէրանըն տէֆի չարէսինի միւզա. քէրէ իչիւն Զըրաաթ միւտիրի Ամա. եան Ցակոբ էֆէնտինին Թահթը բի. յասէթինտէ ախիրէն պիր գօմիսիօն Թէշէքքիւլ իթտիկինի, վէ պու գօ. միսիօնա Տուլյունը Ոււմումիյէ իտա. րէսի Թարաֆընտան տախի իքի զա. Թըն Թաեյին գըլընտըղընը կէչէնտէ եազմըշ իտիք ։
Թ. Հօքէտօրըն գավլինճէ, Տուլյու. նը Ոււմումիյէ իտարէսի՝ իւլէթը մէզ. քիւրէնին մահվը զըմնընտա իգթի. զա իտէն էտէվաթ վէ էճզանըն միւ. պայաասը իչիւն 1000 լիրա Թախսիս օլընտըղը կիպի, 1000 լիրա տախի խազինէի Մալիյէտէն իթա օլընմըշ տըր ։

—

Սըր Հէնրի Տրըմնտ Ուօլֆ՝ կէչէն բէնճշէնպիհ սապահըսը իսքէնտէ. րիյէյէ մուվասալէթինտէ, իսքէնտէ. րիյէ մուհաֆըզը Օսման բաշա Օրֆի, Խտիվին Թէշրիֆաթճըսը Թօնինօ բաշա, Ինկիլթէրրա բօլիթիգա մէ. մուրը Մ. Էճէրթըն վէ իսքէնտէրի. յէտէ Ինկիլիզ գօնսօլօսը Մ. Գօգսըն՝ իքի սանտալլիրլիքիլէ միւշարէլէյ. հին բաքիպ պուլընտըղը Իրի՛ վաբօրը. նա կիտիպ իսթիգպալ իթմիշլէր վէ միւշարէլէյհին Թէքլիֆի մուճիպինճէ վաբօրտա Թաամ էյլէմիշլէր տիր ։
Սըր Հէնրի Տրըմնտ Ուօլֆ՝ եօ. լէնէ եարըմ սաաթ գալարագ վա. բօրտան չըգըպ ըրըխթըմա պայգ պասարըգտա, գալէտէն 15 բարէ Թօբ էնտախթ օլունմըշ, վէ րէիսը Նուպզար Նուպար բաշա վէ Ցակոբ. եան Թագւոր բաշա հազարաթը Թա. րաֆընտան իսթիգպալ օլունմըշ, վէ խասսէթէն Թէրթիպ օլունան արա. պալարա բաքիպէն շըմէնտըֆէրէ բը. Թասիօնինա կիտիպ, Նուպար բաշա հազրէթլէրի, Թօնինօ բաշա վէ Մ. Էճէրթըն իլէ պէրապէր Գահիրէ շըմէնտըֆէրինէ բաքիպ օլմուշ տըր ։

—

Խունան հիւքիւմէթի՝ կէչէնլէրտէ Թասարրուֆ իչիւն Եվրօբատաքի սէ. ֆարէթլէրինի լաղվ իլէ պիրէր մաս. լահաթկիւզար Թաեին իթտիկի հալ. տէ, մէսէլէի հազըրէտէ սէֆարէթ. լէրինի եինէ իպգա էյլէմիշ, վէ պի. նաալէյհ սապըգ Պէրլին սէֆիրի պուլունան Մ. Րանկապէ՝ մահալը մէ. մուրիյէթինէ ավտէթլէ համիլ օ. լըտըղը իթիմատնամէսինի Ալէմանիա իմ. բէրաթօրընա Թագտիմ էյլէմիշ տիր ։

—

Աթինա սէֆիրը ճէտիտի Ակեահ էֆէնտի հազրէթլէրինին իթիմատ. նամէսինի Խունան գրալընա Թագ. տիմ էյլէտիկի կէչէն կիւն եազըլմըշ իտի ։
Խունան կազէթալարընըն պէյանը. նա կէօրէ, րէսմը գապուլտէն սօն. րա, գրալ հազրէթլէրի՝ սէֆիրը միւ. շարէլէյհ վէ րէիսը վիւքէլա Մ. Տէ. լիեանի իլէ պիր խայլը միւտտէթ միւլագաթ իթմիշ տիր ։

—

Մըսըր ժանտարմա վէ բօլիսլէրի՝ զապիթ վէ նէֆէր 6000 բաշտէսին. տէ օլուպ, պունըն 5684իւ՝ Թէպա. աի Օսմանիյէտէն եանի Մըսըրլը, Թիւրք, Չէրքէս, Էրմէնի վէ Սիւր. եանի, 171ի իթալեան, 59ը Ավըթ. րիալը, 33իւ Ինկիլիզ, վէ 53իւ մի. լէլը սաիրէտէն տիր ։

—

Իզմիրտէն եազըլտըղընա կէօրէ, հայտուտը մէշհուր գարտան Անտ. րէա քէնտիսի զանն օլունմագլա 15 սէնէ քիւրէքէ ճէզասընա ալ տէմէճէ հիւքմ օլունան ժօրժ Լիալագօսըն սէպիլի Թախլիյէ գըլընաճագ իմիշ. զիրա մէրգումըն գարտան Անտրէա քէնտիսի օլմատըղը Թէպէյյիւն իթ. մէտիկինտէն, մահքէմէի Թէմեիզ՝ հիւքմը մէզքիւրը ֆեսխէյլէմիշ տիր ։

—

Մաթպաամըզա խապէր վէրիլ- տիլինէ կէօրէ, Գատըքէօյ գուրպին. տէ Գըզըլ Թօբրագտան եօթէյէ Սէ. լամ Չէշմէսի ճիվարընտա պու կիւն. լէրտէ պիր չօգ խըրսըզլըգ վուգու. աթլարը վագը օլուպ, պիր գաչ կիւն ազտէմ մէրհում Գէօրգ Գ. կա. Թողիկօսըն հէմշիրէսինին խանէսինէ խըրսըզլար կիրէրէք խայլիճէ էշեա կէօթիւրտիւքլէրի վէ բազար էր. Թէսի կիւնտիւզին պիր մուհաճիր գուլիպէսինտէն 200 զըշ. իլէ պազը բուլպա սըրգաթ իթտիքլէրի կիպի, օ կէճէ տէ Այվազեան Աբրահամ էֆ.նին միւսթէճիրէն իգամէթ իթտիկի խա նէյէ տուխուլ իլէ հէման քեաֆֆէի էշեասընը աշըրմըշ օլտուգլարընտան, պու պապտէ զապըթայա հէյէթինին նազարը տիգգաթընը տավէթ իտէ. րիզ ։

—

Իւսկիւտարտա Եէնի-Մահալլէտէ վագը Բրօֆիթի իլիա նամ Րում քիլի. սէսինտէ տուն կէճէ խըրսըզ կիրէրէք քիլիսէյի քեամիլէն սօյտուգլարը վէ խըրսըզլարըն եէտի քիշի օլուպ քեաֆֆէսի տէ պաշտան այագա գա. տար սիլահլը պուլընտուգլարը վէ պունլարտան հիչ պիրինին Թուտու. լամատըղը՝ պու սապահ մաթպաա. մըզա խապէր վէրիլմիշ տիր ։
Քիլիսէտէ իքի խատէմէ եաթմագ. տա իմիշ իսէ տէ, պունլար՝ հիչ տույմայըպ սարիգլէրին նասըլ էյլէտիկլէրինի կէօրէմէմիշլէր իմիշ ։

—

Գարատաղ Օսմանլը սէֆիրի Ճէ. վատ բաշա՝ պու քէրրէ Չէթինէյէ մուվասալէթ էյլէմիշ տիր ։

—

Տիւն չէհրիմիզէ 200 գատար եէնի գուրա ասքէրի վիւրուտ իթ. միշ տիր ։

—

Ալէմանիա վէ Ֆրանսա սէֆա. րէթլէրինին պաշ Թէրճիմանլարը տուն Պապը Ալիյէ կիտէրէք, Խարի. ճիյէ միւսթէշարը Տատեան Ցարու. Թիւն էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ պի. ռուզուն միւլագաթ իթրա իթմիշլէր տիր ։

—

Պահրիյէ էրքեանը հարպ րէիսի Հօպարթ բաշա հազրէթլէրի՝ 94 եա. շընտա պուլունան բէտէրինին բէք աղըր խաստա օլտուղընտա տախի Ին. կիլթէրրատան տուն Թէլէկրաֆ ախզ իթմիշ օլմագլա, հիչ պիր զիյարէթ գապուլ վէ իճրա իտէմէյէճէկինի ի. լան էյլէմիշ տիր ։

—

Սէլանիք վիլայէթինտէ Տրամա. տան իչար օլունտուղընա կէօրէ, Գօչօ նամ մէշհուր հայտուտ չէթէսի՝ Սէրէզ գուրպինտէ պիր գարիյէնին քիլիսէսինէ կիրէրէք, միւթէպէրա. նը մահալլիյէտէն 3 քիշիյի Թու. Թուպ քիլիսէնին գարըսընտա գաթլ իթմիշ, վէ հայտուտլարըն ազգւանտըգլարը մահալի հիւքիւմէ. Թէ խապէր վէրէնլէրտէն պէօյլէճէ ինթիգամ ալմըշ տըր ։
Մէզքիւր չէթէ՝ տիկէր պիր գա. րիյէտէ կէլին կէօթիւրմէքտէ օլան պիր ալայըն իւզէրինէ հիւճում ի. տիւպ, իչլէրինտէն 13 քիշիյի տաղա աշըրմըշլար, վէ պունլարտան բէք ֆագիր օլանլարը սէրպէսթ սալը վէրմիշլէր իսէ տէ, կէլինին ագրա. պալարընտան օլան իքի չօրպաճը ի. չիւն 800 լիրա իսթէմէքտէ իմիշլէր ։ Էշգըյայի մէրգումէ իլէ ասքէր վէ քէօյլիւլէր պէյնինտէ պիր միւսա. տէմէ վուգու պուլուպ, հայտուտ. լար՝ քէօյլիւլէրտէն 2 սինի գաթլ վէ պիրիսինի եար իտիւպ գուլագընը քէսմիւշլէր վէ կէօզլէրինի չըգա. րտըգլարը կիպի, 2 Արնավուտը ա. ղըրճա եարալամըշլար վէ պիր զապ. Թիյէնին տէ գաֆասընը քէսմիշլէր տիր ։

ԻԼԱՆ

Տօգթօր Ցովսէփ Մինաս էֆ. 12 սէ. նէյի միւթէճավիզ պիր միւտտէթտէ Ի. Թալիա Տարիւլֆիւնունլընտա հէր նէվ էմ. րազէ տաիր իլմը Թէպապէթի Թահսիլ ու իքմալ իտէրէք չէհրիմիզէ ավտէթ իթմիշ օլմագլա, պու տէֆա Գումգա. բուտա Էրմէնի Բաթրիգխանէսի իթթի. սալինտէ 16 Նումէրօլը խանէտէ հէր կիւն սապահլարը սաաթ 2տէն 4 պու. չուգա գատար խասթէկեանը գապուլ, վէ սաաթ 5տէն 6յա գատար Պաղչէգա. բուսընտա Մէրհամէթճեան էֆ.նին էճ. զախանէսինտէ խասթէկեանը մուայէնէ վէ սաաթ 8տէն 12յէ գատար Թէքըրար խանէսինտէ պուլունըպ ֆագրաի մուայէ. նէ իտէճէկի կիպի, չարշէնպիհ կիւնլէրի տախի սաաթ 7տէն 10ա գատար խաս. Թէկեանը մէճճանէն մուայէնէ իտէճէկի իլան օլունըր ։ 10—5

Մ. ԱԹԱՆԱՍ ԲԱԲԱՏՕԲՈՒԼՕ

Մ. Աթանաս Բաբատօբուլօնըն Պէյօղ. լունտա աղըրըր եօլտա 300 Նումէրօլը մա. հալտէ պուլընան մէբիւսաթ (ԵէյՆիԹ) մաղազասը՝ տար վէ քիւչիւք օլուպ միւշ. Թէրիլէրին մաթլուպընա մուվաֆըգ պիր հալ ու հէյամէթտէ պուլընմատըղըն. տան, մումաիլէյհ Մ. Ա. Բաբատօբուլօ՝ Գալաթա Սէրայը ճիվարընտա 256 նումէ. րօլը մահալի պիլիսթիճար Թամիր ու Թէզյին իլէ մաղազասընը օրայա նագլ իթմիշ, վէճհօլտամէրրին 19/31 ինճի կիւնի քիւշատ էյլէմիշ տիր ։
Իշպու եէնի մաղազա տէրունինտէ իճրա օլընան հիւսնիւ Թէրթիպ վէ Թէզյինա. Թա նազարըն, Մ. Ա. Բաբատօբուլօ՝ շիմտիյէտէք քէնտուսիլէ բազարլըգ իթմիշ օլան վէ պունտան պէօյլէ տէ բազարլըգ իտէճէկի շիւպհէսիզ պուլընան միւթէատտիտ միւշթէրիլէրինին Թահսին ու մէմ. նունիյէթինի ճէլպ իթմէք իւզրէ պէօ. յլէ ֆէտաքեարլըգլար իճրա իթմիշ տիր ։ Մաղազա մէզքիւր իքի Թագսիմ օլու. նուպ, եէր գաթը՝ Եվրօբանըն էն ալա ֆապրիգալարընտան կէլմէ գօնեագ, չամաշըր, պօրտօ վէ միւսքիրաթը սաիրէ վէ Նարօլինին միւթէլէլիֆ մագ. նա վէ չէհրիյէլէրի վէ էնվաի չէրեզ վէ հէր նէվի մէգքիւլաթ Թօբտան վէ բէ. րագէնտէ սաթըլմագտա Թախսիս օլու. նուշ տըր ։ Գուլըն իւզէրինտէքի պիրի. նճի գաթտա կէնիշ պիր սալօն պուլընըպ, պու սալօն՝ Թէմամըյլա Եվրօբավարի պիր սիւրախանէյէ Թահվիլ օլընմըշ օլ. մաղլա, միւշթէրիլէր օրատա բէք րահաթ խուճէճէքլէր վէ Վիէննանըն էն պիրինճի պիրա սըլյա նէֆիս չէրեզ վէ սաիրէ յաճագլար տըր ։ Քէզալիք մէզքիւր սալօնտա եէրլի վէ ճէնէպի էն ալա կազէ. Թալար տախի պուլընաճագ տըր ։
Իքինճի գաթտա տա ղայէթ տիւզկիւն տէօշէլի վէ Պօղազ իչինէ նազըր միւթէ. ատտիտ եաթագ օտալարը պուլընաճագ տըր ։
Էշհասը մազղարի մէզքիւրէտէն պիրինճի ճինս մալլար պուլընտուրա. պիլ Թէհարէթ վէ հիւսնիւ ինթիզամ. տա նիւմունէլիք պիր մէրթէպէտէ պու. լընարագ, ալէլխուսուս միւշթէրիլէր ալէլ. իւմում էհալի խօշնուտ իտիլէճէք տիր ։ 30—5

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

—

ԵՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 4 Նոյմ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	100-5/16
Օսմ. էսհամը ալըլըմը	13-15/16
» » գարանտը	13-7/8
» » Սէրի Ա	26-
» » » Պ	14-3/4
» » » Ս	13-7/8
Օթօման 1871	66-
Օսմանլը Պանգասը	9-5/8
Րուսիա իսթիգրազը	95-1/8
Մըսըր տուհ. մուհթահէտէ	65-
» իսթիգրազը	86-1/8
Տաիրա Սանիէ (Մըսըր)	60-1/8
Րօչիլտ իսթիգրազը	86-3/4
Մա արիսթ. էսհամը 1877	-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	-

Բարիզ 4 Նոյմ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % Փր.	79-37 1/2
» » 4 1/2 %	107-67 1/2
Եէնի Օսմ. էսհամը ալըլըմը	14-07 1/2
» » » գարանտը	14-02 1/2
Մէնգուլէ	
Սէրի Գ.	15-
» Ս.	14-
Րումէլի շըմէնտիֆէրի	35-
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	-
Օսմ. Պանգասը	491-25
Գրէտի Լիօնէ	517-50
Գրէտի Ֆօնսիէ	1285-
Լիօն ագսիօնը	1232-50
Սուէյիզ ագսիօնը	2003-75
Րուսիա 5 % 1877	100-1/4
Իթալիա էսհամը	95-77 1/2
Գալր Ֆօնս. մուհթահէտէ	328-75
Ռուսեան 5 % 1879	280-
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-21

Վիէննա 4 Նոյմ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	125-55
Րումէլի շըմէնտիֆէրի	17-70

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ուսմ. տուն ալչ. գաբ.	15-
Պու սապահ ալըլըմը	15-12
Մըսըր մուհթահէտէ. գաբ.	69-15
Պու սապահ ալըլըմը	69-25
Սէրի Ա.	26-
» Գ.	15-05
» Գ.	15-10
Րումէլի շըմէնտիֆէրի	35-
Ռէժի ֆայիզի	6-
Րէբօր Դբ.	00-
Հէվալէսիզ »	30-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի Ժէնէրալ	6-10
Օթօմանօլ ալանգասը	3-
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	3-11
Թըրամվայ	2-80

ՄԱՏԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 զըշ.տան	Դշ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ Ֆարգը	108-2
Մէթալիք »	98-
Պէշլիք »	102-25
Ալթըլըգ »	102-30
Գայմէ	-
Ինկիլիզ լիրասը	109-35
Ֆրանսըզ ալթունը	87-15
Բօլ	90-12
Գրէմից ալթունը	51-15
Նաբօլէօն գայմէսի	9-24

ԻԼԱՆԱԹ

Պապը Սէրասքէրիտէն

—

Հինտ Թապիր օլունըր Եվրօբաէն եաչ Թուղլու էօքիւզ վէ ինէք կէօ. նի. սատէֆընճային, պէհէր գըլէն ճէտուիտ եէտի զուրուշ ։
Նիւմիշ սախթիյան. ասէտ պին, պէհէր ասէտի օն իւչ պու. չուգ զուրուշ ։
Պէրմուճիպը Նիւմունէ Պօղ Աթա. տան մավտու մա պաշլըգ գարութ. ասէտ օն պէշ պին, պէհէր ասէտի ալթմըշ զուրուշ ։
Սըրգ գանավաչօ. արշընը ճէտուիտ իքի եիւզ պին, պէհէր արշընը ճէ. տուիտ իքի զըրուշ օն բարա ։
Տիկէր նէվ սըրգ գանավաչօ. արշընը ճէտուիտ եիրմի պէշ պին, պէհէր արշընը ճէտուիտ պիր զըրուշ օթուզ բարա ։
Նիզամիյէ էլպիսէ վէ Սարաճխանէ անպարլարը իլէ Պէյգօզ Թապագխա. նէսի իչիւն միւպայաա օլունմագ իւզրէ մէվգըլի միւնագասայա գօնը. լան պալատէ մուրագգամ պէշ գա. լէմ էշեա՝ ֆիյաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ, Թէշրինը էվվէլ բումինին հիրմի իւ. չիւնճիւ չարշէնպիհ կիւնիւնէ գա. տար պէհէր կիւն միւնագասալարը պիլիճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէկինտէն, իթա իթմէկէ Թալիպ վէ հիրմի տէօր. տիւնճիւ բէնճշէնպիհ կիւնիւ հիւզ. տէ պէշ Թէնզիլինէ բազիպ պուլու. նանլարըն մագամը Սէրասքէրի Լէ. վազըմաթը ուսմանիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր ։
21 Թէշրինը էվվէլ 1885 3—3

Պապը Սէրասքէրիտէն

—

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչիւն միւպայաա օլունաճագ օլան օն պէշ պին գըյէ չէքէր իլէ օթուզ պին գըյէի ճէտուիտ Թըրխիա սէյ. Թօնըրըն իշպու Թէշրինը էվվէլը բումինին հիրմի ալթընճը ճումաա էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն, վէ հիրմի եէտին. ճի բազար կիւնիւ տախի Թէգար. բուր իտէն ֆիյաթլարտան հիւզտէ պէշ Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղըն. տան, իթայա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթը ուսմանիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի ի. լան օլունըր ։
23 Թէշրինը էվվէլ 1885 3—1

Պապը Սէրասքէրիտէն

—

Ճէնուտը ճէնապը Շահանէ իտա. րէսի իչիւն միւպայաա օլունաճագ օլան իքի եիւզ պին գըյէ տագիգ իլէ իքի պին գըյէի ճէտուիտ պէգ. սիմաթըն իշպու Թէշրինը էվվէլը բումինին հիրմի իւչիւնճիւ չարշէն. պիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ. րիլէճէկինտէն, վէ հիրմի տէօր. տիւնճիւ բէնճշէնպիհ կիւնիւ տախի Թէգարրուր իտէն ֆիյաթլարտան հիւզտէ պէշ Թէնզիլի գապուլ օլու. նաճաղընտան, իթայա Թալիպ օ. լանլարըն Լէվազըմաթը ուսմանիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր ։
21 Թէշրինը էվվէլ 1885 3—3

Պապը Սէրասքէրիտէն

—

Նապլուս վէ Սալթ տա պուլունան վէ պիրինճի պուլունտուրըլաճագ օ. լան հէր սընըֆ ասաքիրը Շահանէ իչիւն պին իքի եիւզ պիր սէնէսի Թէշրինը սանիսինտէն իթիպարէն պիր սէնէլիք լիւզումի պուլունան էր. զագը միւթէնէվվիյէտէն գըյէսի ճէ. տիտլէրի իթիպարը իլէ կիւնլիւք իքի եիւզ սէքսէն— էրզին եիւզ եիրմի— բուղէյինին պէշ եիւզ էլլի— գըյէթին իքի եիւզ— սապօնըն իքի եիւզ գըրգ— մումըն սէքիզ եիւզ— չէքէ. րին իւչ եիւզ— ֆասուլեանըն եիւզ եիրմի— իւզիւմիւն եիւզ — գաղըն սէքսէն— զէյթունըն եիւզ եիրմի— հաթապըն օն պէշ— ասղան վէ նօ. հուտ վէ քէօմիւրին գըրգ տօգուզ— չալըրըն ալթմըշ— սամանըն օն պէշ վէ Նապլուսըն խարիճինտէ պուլուն. տուրըլաճագ ասաքիրը Շահանէ ի. չիւն մուգթազի նանը ալըզըն էլլի բարայա օլարագ Թալիպի էօհտէ. սինտէ օլտուղընտան, իթայա Թա. լիպ օլանլարըն չէրաիթինի անլամագ վէ Թէնզիլը ֆիյաթ էյլէմէք իւզրէ Լէվազըմաթը ուսմանիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր ։
21 Թէշրինը էվվէլ 1885 3—3

Պապը Սէրասքէրիտէն

—

Ինշաաթը ասքէրիյէ իչիւն սէրխան միւպայաէսը մուգթազի օլան մուխ. Թէլիֆ իւլ ճինս քէրէսթէ չէրաիթը մուգարրէրէսի վէճհ իլէ տէրտէսթը միւնագասա օլուպ, Թէշրինը էվվէլը բումինին հիրմի իւչիւնճիւ չարշէն. պիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի իճրա վէ էրթէսի բէնճշէնպիհ կիւնիւ եիւզտէ պէշ Թէնզիլիյաթը գապուլ օլունաճաղընտան, իթայա Թալիպ օլանլարըն էյամը մէզքիւրէտէ իս. Թինքեամ վէ ինշաաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի լիւզումը իլան օլունըր ։
21 Թէշրինը էվվէլ 1885 3—3

Իւսկիւտարա մուգաֆ Գապը գարիյէ. սի խարիճինտէ Գըզըլ Թօբրագ ճիվարըն. տա Թուղլաճը Համի Մուսթաֆա էֆ. մահալլէսինտէ Պաղտատ ճատտէսինտէ 52 նումէրօ իլէ մուրագգամ տէրունին. տէ ֆէվգանի վէ Թահթանի հարէմ վէ սէլամլըգ 11 օտա վէ 3 սուֆա վէ 2 ա. խօր վէ 2 պէրիմա վէ միւշթէմիլաթը սաիրէյի հավի միւթէճէտտիտ պիր պապ քէօշքիւն վէ գրում վէ էշճարը միւթէհաթ. վի Թախմինէն 10 տէօնիւմ մըգտարը պիր գըթա պաղ՝ սահիպի գապա տագրիգ Թիւճճարլարընտան Էլհաճ Իպրահիմ է. ֆէնտինին տէյնի իչիւն Փիրուզէթ օլու. նաճաղընտան, միւնատիսի եէտի իլէ էէ տէլ միւզայէտէ պէհէր լիրաի Օսմանի 100 զըշ. հիսապը իլէ 150100 զըշ.տա Թալիպի էօհտէսինտէ Թէգարրուր ի. տուպ, Թարիխը իլանտէն իթիպարէն նիհայէթ 20 կիւնէ գատար մուամէլէի պէյլիյէսի իճրա օլունաճաղընտան, զի. յատէ իլէ Թալիպ օլանլարըն միւտտէթը մէզքիւրէ զարֆընտա բէյ ազչէլէրի իլէ գըսմէթը ասքէրիյէ մահքէմէսինէ միւրա. ճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր ։
25 մուհարրէմ 303 2—2

Խազինէի Մալիյէտէ միւզայէտէ օլուն. մագտա պուլընտուղը պիլտէֆաաթ իլան օլունան մէսքիւքեաթը մագթուէտէն ալ Թընըրըն պէհէր տիրհէմը ճէտուիտ լիրաի Օսմանի 100 զըշ.տան 13 պուչուգ, վէ պէշլիկին տախի 5 բարատա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, պունլարըն գարարը գաթիսինին վէրիլմէսինէ Թէշրինը էվվէլ բումինին 31ինճի բէնճշէնպիհ կիւնիւ Թային ու Թախսիս օլունտուղընտան, օ կիւն սաաթ 10տա գարարտատէ չէքի. լէրէք, Թէշրինը սանիի բումինին 2ինճի ճումաա էրթէսի կիւնիւ սաաթ 10տա գատար ֆիյաթը մուգարրէրէնին 100տէ ցինէ միւսավի սուրէթտէ զամմ գապուլ իտիլիպ, անտէն սօնրա հէր քիմին էօհ. տէսինտէ Թէգարրուր իտէր իսէ, հէման պէտէլի պիլ ախզ մէսքիւքեաթը մէզքիւ. րէ օնա Թէսլիմ օլունաճաղը՝ սուրէթը գաթիյէտէ մուգարրէր օլմասը իլէ Թա. լիպ օլանլարըն ինզըմամի միւտտէթէ գա. տար քէֆիլ վէ եախօտ Թէէմինաթ ագ. չէլէրի իլէ պէրապէր Խազինէի ճէլիլէ վարիտաթը ուսմումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր ։
22 Թէշրինը էվվէլ 301 3—2

Ճէտիտ գըյէ հիսապը իլէ 2500 քիւ. սուր գըյէ Գանտիա սապունը միւպա. յաա օլունաճաղընտան, Թալիպ օլան Թիւճճարըն չէհրը ճարիի բումինին 26ըն. ճը ճումաա էրթէսի կիւնինտէն իթի. պարէն նիւմունէլէրի իլէ պէրապէր Եվ. գաֆը Հիւմայուն մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։
23 Թէշրինը էվվէլ 301 3—1

Մըսըր Չարշըսընտա Խարաճճը խանըն. տա մուգիմ միւսքիրաթճը Զախարիատի. սին իֆլասընտա հիւքմ օլունարագ, խուս. սուսաթը իֆլասիյէսինին րույէթ ու Թէս. վիյէսինէ գայըմ քեաթիպը էվվէլ Մի. խալաքի էֆ. իլէ ասհապը մաթլուպատան Ֆ. Վոլֆարթ մուվագգաթէն սինտիգ Թային գըլընմըշ օլտուգլարընտան, միւֆ. լիսը մէրգում զիմմէթինտէ ալաճագ իտ. տիասընտա պուլունանլարըն գունուննա. մէի Թիճարէթին 170ինճի մատտէսի մու. ճիպինճէ մուամիլէյէհիմա մուվագգաթ սինտիգլէրին էսալէթէ Թահվիլի վէ եա. խօտ եէնիտէն իսթիխտամը իճապ իտէ. ճէքլէրին ինթիխապը վէ Թայինի հազ. գընտա իսթիշարէ օլունմագ իւզրէ իչ. պու 1301 սէնէսի Թէշրինը սանիսինին 9ընճը ճումաա էրթէսի կիւնիւ սաաթ 3տէ մահքէմէի մէզքիւրէյէ կէլմէլէրի ի. լան օլունըր ։

Գալաթա մահքէմէի չէրիյէսինտէն ի. Թա օլունան 2 մուհարրէմ սէնէ 303 Թարիխլի իլամը չէրի մուճիպինճէ, Պէ. յօղլունտա Պէյօլիւզ ճատտէտէ 154 նում. մէրօլու խանէտէ մուգիմ Թէպասը ալէ. լէթը Ալէյստէն Շէյհան օղլու Ալէքսանտր էֆ.նին ալաճագը ճիհէթի իսթիգրազըյէ մու. գապէլէսինտէ պէյլիգլի քիւլլի սէնէ. տաթ վէրէրէք մալինի խուրաֆ վէ իպզար վէ սէֆահաթա ինհիմաքինէ մէպնի մահ. ճուրիյէթինէ հիւքմ օլունմըշ վէ հաճրը զաիլ օլունճայա տէկին Թէսվիյէի ու. մուրընա գըրընտաշլարընտան Գօսթան Թի էֆ. տախի վասի վէ իւզէրինէ տի. կէր գըրընտաշը Անաստաս էֆ. նազըր նասպ ու Թային գըլընմըշ օլտուղը՝ հէր քէսին մալիւմը օլմագ իւզրէ Իլամաթը Շէրիյէ իճրա տաիրէսինտէն իլան օ. լունըր ։
23 Թէշրինը էվվէլ 301

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ուսու. միյէ իտարէսի մահլիւլաթ չիւպէսինտէ հէր կիւն միւզայէտէտէ պէրա օլուն. մագտա օլան աթիիւզ զիքըր մահլիւլաթըն մուայյէն օլան 4 հաֆթա միւտտէթը ի. լանընտան 2նճի հաֆթասը օլան իշ. պու 1301 սէնէսի Թէշրինը էվվէլին 22նճի բազար էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն պիր հաֆթա զարֆընտա Թա. լիպ օլանլարըն զըյմէթը մուխամմինէ. սինին էօշրինէ միւսավի Թէէմին ագչէ. սիյլէ պէրապէր իտարէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լազըմ կէլիպ, պէ. տէլը մուաճճէլէյէ մահսուպէն սուրէթ վէ սէրկի գապուլ օլունմայաճաղը 2նճի տէֆա օլարագ իլան օլունըր ։

. . 5 . . 15000 (1) — Գալաթատա Օղճը Մուսա մահալլէսինտէ Պայգուշ Չըգմազ սօգաղընտա Թէրպիէն 128 մէթ. րօ արսատա 8 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գույու վէ չէհրի 400 զըշ. քիրալը ախ. չապ պիր պապ մէնզիլին սուլսիւ հիսսէսի ։

. . 35 իլա 41,45 իլա 47 . . 16666.— Թօբխանէտէ Թօմթօմ մահալլէսինտէ Եէ. նի չարշը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 372 մէթրօ արսատա չէհրի 650 զըշ. քիրալը ախչապ 6 պապ տէքեաքինին 6 հիսսէ. տէն պիր հիսսէսի ։

. . 1 իլա 9 մէնզիլ—2 իլա 36 խան վէ օտալար . . 105000 .— Կէտիք բաշա. տա Էմին Սինան մահալլէսինտէ Ճամիի Շէրիֆ սօգաղընտա Թէրպիէն 218 մէթ. րօ արսատա պէհէրի 2 օտա վէ պիր սու. ֆատան միւրէքքէպ չէհրի 500 զըշ. քի. րալը 5 պապ մէնզիլը իլէ մէզքիւր մէ. նազիլ միւշթէմիլաթընտան 414 մէթրօ արսատա վէ ֆէվգինտէ 18 օտայը միւշ. Թէմիլ վէ չէհրի 690 զըշ. քի ճէման 1190 զըշ. քիրալը 5 պապ մէնզիլը վէ Սարը խան ոււմէքլէ մաարուֆ նիմ քեարկիր խանըն պիւթինի ։

. . 22 . . 3500 . — Ֆէթհիյէ գուր. պինտէ քեաթիպ Մուսլիհէտտին մահալ. լէսինտէ Զօ պաճը Չէշմէսի սօգաղընտա Թէրպիէն 99 մէթրօ պիր գըթա մէնզիլ արսասը ։

. . 12 խանէ . . 18000 . — Մահմա. տա Շէյխ իւլ Հարէմ Հիւսէյին ազա մա. հալլէսինտէ Պէյլիւք Տումարճը Սուլթան չէշմէսի սօգագլարընտա 99 մէթրօ ար. սատա 2 օտայը միւշթէմիլ չէհրի 60 զը. քիրալը 2 պապ օտա վէ Թահթընտա 80 զըշ. քիրալը պիր պապ տիւքքեանը միւշ. Թէմիլ քեարկիր օտա իլէ տիւքքեանըն պիւթինի ։

. . 26,41,45 . . 8000 . — Թաթավ. լատա Սանտալճը Տիրամանտի սօգաղլա. րընտա Թէրպիէն 114 մէթրօ արսատա 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գույույը միւշթէմիլ ախչապ պիր պապ մէնզիլ ։

. . 40 վէ 56 . . 10000 .— Մահմա. տա Շէյխ իւլ Հարէմ Հիւսէյին ազա մա. հալլէսինտէ Տումարճը սօգաղընտա Թէր. պիէն 95 մէթրօ արսատա 2 օտա վէ պիր գույու վէ 15 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ չէհրի 100 զըշ. քիրալը ախչապ պիր պապ մէնզիլ ։

. . 26 . . 30000 . — Պէյօղլունտա Հիւսէյին ազա մահալլէսինտէ Զուլըրճը սօգաղընտա պէքմէզճիյը սէնէտը խա. զանի 200 զըրա պիր զըլթա մէնզիլ ար. սասը ։

. . 40 . . 7000 . — Գասըմ բաշատա Ճամիի Քէպիր մահալլէսինտէ Տէրէ գա. բուսը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 101 մէթ. րօ արսատա ֆէվգինտէ 3 օտա վէ պիր համուրլըգը միւշթէմիլ նիմ քեարկիր վէ սէնէվի 4000 զըշ. քիրալը պիր պապ պէօրէքճի տիւքքեանը կէտիկինին 120 սէհմի իթիպարը իլէ 20 սէհմի հիսսէսի ։

. . 18 . . 4000 .— Քիւչիւք Բազար. տա Եավուզ Սինան մահալլէսինտէ Թիւրպէ սօգաղընտա Թէրպիէն 30 մէթ. րօ արսատա չէհրի 40 զըշ. քիրալը ախ. չապ պիր պապ ախըրըն պիւթինի ։

. . 31 . . 12000 . — Ըրղաթ բազա. րընտա Գալիչճէճի Հասան մահալլէսինտէ չարշը գարուսը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 17 մէթրօ արսատա չէհրի 110 զըշ. քի. րալը ախչապ պիր պապ իւթիւճիւ տիւք. քեանը կէտիկինին պիւթինի ։

. . 84 վէ 86 . . 35000 .— Քիւչիւք Բազարտա Եավուզ Արսան մահալլէսին. տէ Այազմա գաբուսը սօգաղընտա Թէր. պիէն 90 մէթրօ արսատա չէհրի 480 զը. քիրալը ախչապ պիր պապ բէնտէճի վէ պիր պապ տէմիրճի վէ պիր պապ գահվէ տիւքքեանլարընըն միւլք մա կէ. տիք պիւթինլէրի ։

. . 41 . . 5500 . — Չէնկէլ գարիյէ. սինտէ Եէնի Մահալլէ սօգաղընտա Թէր. պիէն 110 մէթրօ արսատա 3 օտա վէ պիր սուֆա վէ 80 մէթրօ պաղչէյի միւշ. Թէմիլ պիր պապ ախչապ մէնզիլ ։

. . 2 . . 56000 .— Գալաթատա Քէ. մանքէշ մահալլէսինտէ Գորմէս սօգաղըն. տա Թէրպիէն 45 մէթրօ արսատա ֆէվ. գինտէ 7 օտա վէ պիր գույու վէ չէհրի 524 զըշ. քիրալը նիմ քեարկիր պիր պապ օթէլին նըսֆ հիսսէսի ։

. . 19 . . 7500 ,— Գալաթատա Ա. րապ Ճամիի մահալլէսինտէ Մահքէմէ սօ. գաղընտա Թէրպիէն 45 մէթրօ արսատա չէհրի 30 զըշ. քիրալը քեարկիր վէ պի. լա հավլը պիր պապ տիւքքեանըն պիւ. Թինի ։

. . 24 վէ 26 . . 4000 . — Գասըմ բաշատա Ճամիի Քէպիր մահալլէսինտէ Զիվիճիլէր սօգաղընտա ֆէվգինտէ 2 օ. տայը միւշթէմիլ Թէրպիէն 129 մէթրօ պիր զըլթա մաղազա կէտիկինին 3 հիս. սէտէն պիր հիսսէսի ։

. . 7 . . 2000 .—Չէնկէլ գարիյէսին. տէ բազար զալըղը իսքէլէսինտէ Թէրպի. էն 22 մէթրօ արսատա չէհրի 30 զըրուշ քիրալը ախչապ պիր պապ տուխանէնը տիւքքեանըն նըսֆ հիսսէսի ։

. . 22 վէ 24 . . 3150 . — Իւսկիւ. տարտա Տավուտ բաշա մահալլէսինտէ Պէյլիք Համամ սօգաղընտա Թէրպիէն 114 մէթրօ արսատա 4 օտա, քէպիր վէ սաղիր 2 գույու 3350 վէ սէնէվի 5000 զըշ. քիրալը պիր զըլթա պօսթան կէ. տիկինին 120 սէհմինտէն 8 սէհմի վէ պիր սէհմինին րուպ սէհմի հիսսէսի ։

. . 109 . . 4166 . — Իւսկիւտարտա Սիւլէյման ազա մահալլէսինտէ Գարաճա Ահմէտ ճատտէսինտէ Թէրպիէն 24 մէթրօ արսատա չէհրի 200 զըշ. քիրալը պիր պապ քեարկիր գասսապ տիւք. քեանը կէտիկինին 120 սէհմինտէն 20 սէհմի ։

(1) Ճիւմլէլէրին պաշլարընտա իլը հի. զատա պուլունան րագամլար՝ մահլիւ. լաթըն նիւմէրօլարընը, վէ իքինճի հիզա. տաքիլէր՝ զըյմէթը մուխամմինէլէրինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր ։

ՔԱՐԹ ՏԸ ՎԻԶԻԹ

Ալա քարթ օն իլէ լաթիֆ սուրէթտէ հէր լիսանտան օլարագ օն տագիգէ զար. ֆընտա Թապ ու Թէսլիմ օլունուր ։

Ֆի, 100 ատէտի 10 զըշ:

Արզու իտէն զէվաթըն, Սամա. թիայ Ցակոբեան խանընտա Արամ. եան մաթպաասընա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։